Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1104 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1887 (Ն. Տ.) 21 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1887 3 ՄՈՒՀԱՐԻՄ 1305

20 ՓԱՐԱ (Յ'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՐԵՒ ԹԵՂ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂՒԼ.
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (Յ'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ Հայոց Տարեկան	Դրամեկան արծաթ		160
» » Վեցամսեայ	»	»	 80
» » Եռամսեայ	»	»	 40
Գաւառաց Տարեկան			
Թղթատարով տարեկան	»	»	240
Գաւառաց Հայաստան եւ Փերսիական			
Թղթատարով վեցամսեայ	»	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք		 56
» » վեցամսեայ	»		 28

Դուրս գրկուած լրագրոյ մասիրու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան գրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ լրագիր.

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deirmen Han Constantinople

Կ. ՊՈԼԻՍ, 9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 1887

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱԶԱՐԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

ՀԵՐԲՈՒՄՆ ՀԵՐԲՄԱՆ

Ի պատասխան մեր անցեալ ուրբաթ աւուր յօդուածին, որով խորագիրն էր «ԱՆԹՈՒՍԱԳԵԼԻ ՀԵՐԲՈՒՄՆ», Հռոմէական Հայոց Պատրիարքարանն երրորդ հերքմնագիր մը հրատարակեց, այս անգամ հայերէն.

Աւասիկ այս նոր հերքմնագիր.

«Թէպէտ և արդէն հրատարակեալ կրկին հերքմնագրէն բաւական իմացուած է Բիւթէր» ընկերութեան օգոստոս 30 թուականաւ քաջած հեռագրոյն ստութիւնը, այսու ամենայնիւ Կաթողիկոսարանս չի վրանոյր նորէն յայտարարել թէ յիշեալ հեռագրոյն մէջ ենթադրուած ոչ բանակցութիւնը տեղի ունեցած է, ոչ խօսքերն կամ ակնարկութիւնքն ոչ միայն Վսեմ. Ձիզմէթ բաշայի, այլ եւ ոչ և իցէ ուրիշ նախարարի կամ պաշտօնէի մը հետ, և գլխէ ի վայր ստուտ և չինծու է նոյն հեռագրոյն ամէն մէկ կէտը.»

Կաթողիկոսարան Կաթող. Հայոց
Բերա, 7 սեպտ. 1887

Մեր ուրբաթ աւուր յօդուածով դիտողութիւն բրած էինք թէ քանի որ Ազարեան Պատրիարք Ռիւդէրի ծանուցեալ հեռագրոյն ամբողջութեան անհիմն կը հռչակէ, իւր հերքումն նշանակութիւն չունենար բնաւ. զի այդ հեռագրոյ մէկ մեծ մասին ճշդութիւնն այսօր ապացուցեալ իրողութիւն մ'է.

Կը ցաւինք ըսել թէ այսօր ևս նոյն դիտողութիւնն ընելու տխուր հարկին մէջ կը գտնուինք.

Եւ իրօք, երբ Ն. Դերապատուութիւն կը հռչակէ թէ «Գիտէ է Էյէ սոոա և չինծու է նոյն հեռագրոյն ամէն մէկ կէտը», բաւական է որ մեք ապացուցանենք թէ Ռիւդէրի հեռագրոյն ամէն մէկ կէտը ստուտ և չինծու չէ, և ընթերցողը կարող պիտի լինին արդարապէս կշռել հայ-հռոմէական Պատրիարք Դերապայծառն հերքման իրական արժէքը.

Ռիւդէր ի՞նչ կը հեռագրէր Կ. Պոլսէ օգոստ. 30 թուով.

«Ուղղափառ Հայոց և Հռոմէական «Հայոց միջեւ խնդիր մը ծագեցաւ, որ «հոգածութեամբ կը դիտուի պաշտօ«նական ակմբոց մէջ.

«Վէճն հին է. զի կը վերաբերի եր«կու երեք տարի յառաջ Տիարպէքիրի «ենհանգին մէջ ծագած դէպքերու. «Այդ նահանգի ժողովուրդը, բաղկաց«եալ գլխաւորապէս յոյժ ազքատ Հա«յերէ, աղերսագրեր մատուցին կառա«վարութեան եւ իրենց Պատրիարքին «ծանր տրոց թեթեւացումն հայցելով.»

Արդ, երբ Ազարեան Պատրիարք Դերապայծառ կը յայտարարէ թէ Ռիւդէրի հեռագրոյն ամէն մէկ կէտը ստուտ և չինծու է, կը հարցունենք նախ և առաջ. «Իրա՞ւ ստուտ և չինծու է հեռագրոյն այս առաջին մասն.»

Ո՞վ չի գիտեր այսօր թէ Ռիւդէրեան հեռագրոյն այս առաջին երկու հատուածովը ծանուցեալ դժբախտ իրողութիւնը ճշմարիտ է կատարեալապէս. Սագըզ Աղաճիի Պատրիարքարանին մէջ այս իրողութիւնները ուրանալ թերևս ուզուի. Բայց անոնք ա՛նչափ ճշմարիտ են որ Աբէ-Եւ քանիցս տեղեկութիւններ հրատարակեց անոնց վրայ, մինչեւ իսկ խմբագրական յօդուածներու նիւթ ընելով Տիարպէքիրի Հայոց այս խնդիրն. Ո՞վ չի գիտեր նաեւ թէ ճշդիւ այս խնդրոյ պատճառաւ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը դիմումներ բրաւ կայս. կառավարութեան մօտ, Տիարպէքիր ղրկելու համար զնորիմեան Սրբազան, և թէպէտ խնդրուած արտօնութիւնը չտրուեցաւ, Ազգ. Վարչութիւնը՝ Տիարպէքիր ղրկելով Եդեսիոյ և Հալէպի Առաջնորդները՝ ցոյց տուաւ թէ ո՛րչափ մեծ կարեւորութիւն կուտար խնդրոյն. Ինչպէ՞ս կը համարձակուի «ստուտ և չինծու» հռչակել այսպիսի ծանուցեալ իրողութիւն մը. Ո՞չ ապաքէն այդ մի և նոյն եղելութեան վերաբերեալ «Ազգային Լուրեր» հրատարակուած են նոյն իսկ այդ հերքմնագիրին հրատարակող հայ-հռոմէական օրգանին մէջ.

Եւ յետոյ, ի՞նչ կ'ըսէր Ռիւդէր.

«Պատրիարքն (Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազանն) այս մասը դիմումներ բ«բաւ կայս. կառավարութեան. բայց «խնդիրն ելք չունեցաւ, և նահանգին «Ցիրանչիկեան Ձիզուիդը, որք փու«թոյ պնդութեամբ յառաջ կը վարեն «Փէչէկնէրի ջանքերը, միջամտելով, «Ուղղափառ Հայոց Պատրիարքին յայ«տարարութեանց նայելով՝ յիշեալ «ազքատ ժողովրդեան ըսեր են թէ, «եթէ Կաթոլիկութիւն ընդունին, Կ. «Պոլսոյ Կաթոլիկ Պատրիարքն իւր աղ«դեցութիւն ի գործ պիտի դնէ՝ տրոց «թեթեւացում մը ձեռք բերելու ի«րենց համար. Կ'ըսուի թէ ժողովուրդն «հաւատացեր է այս խոստման, և անկէ «ի վեր տեղացի Հայք Կաթոլիկութեան «յարելու վրայ են.»

Արդ, երբ Ազարեան Պատրիարքը Դերապայծառ կը յայտարարէ թէ Ռիւդէրի հեռագրոյն ամէն մէկ կէտը ստուտ և չինծու է, կը հարցունենք. «Իրա՞ւ ստուտ և չինծու է հեռագրոյն այս երկրորդ մասն.»

Այսօր ո՞վ չի գիտեր սակայն թէ, եթէ Տիարպէքիրի Հայոց խնդիր մը կայ, ա՛յն պատճառաւ միայն կայ որովհետեւ Ռիւդէրեան հեռագրոյն այս երկրորդ մասին մէջ պատմուած իրողութիւնը տեղի ունեցած են կատարեալապէս. Մեք իսկ Աբէ-Եւլի մէջ չը ծանուցի՞նք քանի մը ամիս առաջ թէ Ճիզուիդք Տիարպէքիրի Հայոց ծանուցեալ հոգային տրոց խնդիրը պատրուակ բրած են տեղւոյն խեղճ և տգէտ Հայերն ի Կաթոլիկութիւն հրապուրելու համար. Քանի քանի անգամներ այս եղելութեան վերաբերեալ հեռագրեր, նամակներ և յօդուածներ մինթէ չերեւցա՞ն Աբէ-Եւլի մէջ. Հիմակ, ամէն բան լմննալէն ետեւ, Սագըզ Աղաճիի Պատրիարքարանին հերքմնագիրը պիտի հաւատէ զմեզ թէ այս ամէն անստուտ եղելութիւնը ստուտ և չինծու են.

Եւ յետոյ, ի՞նչ կ'ըսեր Ռիւդէր.

«Ցարութիւն Սրբազան վերջերս «Թախանձագին դիմումներ ըրաւ կայս. «Կառավարութեան, աղաչելով որ հար«կաւորը տնօրինութիւնք հրամայուին, «և միւս կողմէ Եդեսիոյ և Հալէպի Ա«ռաջնորդները զրկեց Տիարպէքիր՝ «Ճիզուիդաց դէմ մաքառելու.»

Արդ, երբ Ազարեան Պատրիարք Դերապայծառ կը յայտարարէ թէ Ռիւդէրի հեռագրոյն ամէն մէկ կէտը ստուտ և չինծու է, կը հարցունենք. «Իրա՞ւ ստուտ և չինծու է հեռագրոյն այս երրորդ մասն.»

Հա՞րկ է մինթէ կրկնել, ինչ որ ամէն ոք գիտէ այսօր, թէ Տիարպէքիրի Հայոց խնդրոյն առթիւ մեր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Թախանձագին դիմումներ ըրաւ կայս. Կառավարութեան մօտ, են, են, Ի՞նչ նշանակութիւն ունի ուրեմն երբ Ազարեան Պատրիարք Դերապայծառն այսպիսի հանրածանօթ իրողութիւններ պատմող հեռագրի մը համար կը յայտարարէ թէ «ստուտ և չինծու է ամէն մէկ կէտը.»

Կը մնայ Ռիւդէրեան հեռագրոյն վերջին հատուածն, որ երկու որոշ լուրեր կը պարունակէր. Մին սա էր.

«Իսկ Կաթոլիկ Հայոց Պատրիարք «Ազարեան Դերապայծառ մէկ քանի «օր առաջ տեսակցեցաւ կրօնական և «դատական գործոց նախարար Ճէվատէթ «փաշային հետ.»

Կրնա՞ ըսուիլ թէ «ստուտ և չինծու է» հեռագրին այս լուրը. Ռիւդէրի յիշած բանակցութիւնը և եղելութիւնը քանի մը ամիսներէ ի վեր տեւող խնդրոյ մը կը վերաբերին, և քանզի Ազարեան Պատրիարք ո՛չ սակաւ կը տեսնայ կայս. Կառավարութեան նախարարաց հետ, անհիմն կամ անհաւանական չէ բնաւ հաստատել թէ Տիարպէքիրի Հայոց խնդրոյն բանակցութեանց միջոցին եւս Նորին Դերապայծառութիւն տեսակցութիւններ ունեցած է Բ. Դուռը.

Կը մնայ Ռիւդէրեան հեռագրոյն վերջին մի քանի տողերն, որք սա լուրը կը պարունակէին, իբրեւ հետեւութիւն վերեւ պատմուած անստուտ եղելութեանց.

«Ազարեան Պատրիարքն բաւ թէ «Ճիզուիդք, Հայերն ի Կաթոլիկութիւն «դարձնելով, մեծ բարիք մը կ'ընեն Տէ«ութեան. զի Հայ Կաթոլիկներն աշ«խարհաբաղաքացի են, և Ուղղափառ «Հայոցմէն կը տարբերին ամենու զի չու«նին հայ ազգութեան գաղափարը. «Խօսք կայ թէ Ճիզուիդներուն հաշտ «աչքով կը նայուի եղեր.»

Արդ, երբ Ազարեան Պատրիարք Դերապայծառ կը յայտարարէ թէ Ռիւդէրի հեռագրոյն ամէն մէկ կէտը ստուտ և չինծու է, կը հարցունենք դարձեալ. «Իրա՞ւ ստուտ և չինծու է հեռագրոյն այս վերջին հատուածը.»

Ամեն արդարադատ ընթերցող պիտի հաւանի թէ Ն. Դերապայծառութեան ստուտ և չինծու ըսած ա՛նչափ լուրերուն կատարելապէս ճշմարիտ լինելն իմանալէ յետոյ, մեծապէս իրաւունք ունենինք կասկածելու թէ ստուտ և չինծու յայտարարուած այս վերջին լուրն ևս ո՛չ նուազ ճշմարիտ կարող է լինել.

Քսել է թէ, Ազարեան Պատրիարքին նոր հերքմումն եւս բաւ չէ դայթակղեալ միտքերը բուժելու.

Այս եզրակացութեան գալով, և վերահաստատելով այն ամէն համոզումներ և զգացումներ զորս ցաւ և սիրտ արտայայտեցինք մեր օգոստոս 31 ի (Ն. Տ.) և սեպտ. 4 ի խմբագրականներով, Նպատակ չունինք նոր հերքմնագիր մ'եւս պահանջել Ազարեան Պատրիարք Դերապայծառէն. Ո՛չ. Ն. Դերապայծառութեան կողմէ հրատարակեալ երեք հերքմնագրոց վերահասու լինելէ յետոյ, արդարադատ ընթերցողն ինք պիտի տայ զիւր վճիռ այս կարի սրտայոյզ և կարի վշտալի խնդրոյս մէջ. Երեցս խօսեցաւ Ազարեան Դերապայծառ, և բաւ ինչ որ կը թելադրեին իրեն իւր միտքն և իւր սիրտն. Աւելին չենք պահանջեր ճշմարտութեան վերահասու լինելու համար. Թէ ի՞նչ տեսակ հերքում մը կրնար գոհ ընել զմեզ, ցոյց տուինք սեպտ. 4ի յօդուածով. Մեզ պէտք էր հայ եկեղեցականի մը սիրտէն բխած հերքում մը, հայ եկեղեցականի մը, որուն կը վերագրուին Ազգին ստուար մեծամասնութեան հաւատարմութեան դէմ անլուր և անխղճ զրպարտութիւնք. Փոխանակ այնպէսի որոշ, անկեղծ, սրտաբուխ հերքման մը, մեզ կը ներկայացուի դիւանագէտի մը հերքում մը, նման այն հերքմանց որով դիւանագէտք սովոր են փախուստ տալ տագնապեցուցիչ խնդիրներէ.

Ահա Ռիւդէրի հեռագիրն. ահա՛ մեր դիտողութիւնք Ազարեան Պատրիարքին ձեռնարկներուն վրայ, և ահա՛ն. Դերապայծառութեան հերքումներն. Ո՛րչափ ևս ցաւառիթ լինի խնդիրը, մեք, Ռիւդէրի հեռագիրն արտատպելով և ծանուցեալ դիտողութիւններն հրատարակելով, հանրային պարտաւորութիւն մը կատարած լինելու գիտակցութիւնն ունինք, և այժմ խնդրոյն վերջնական դատաստանը կը թողնանք ամենայն վստահութեամբ թողուլ ուշիմ ընթերցողաց դատողութեան (*).

(*) Աւելորդ կը համարինք դիտել տալ թէ Ռիւդէրեան հեռագրոյն Աբէ-Եւլի մէջ սխալ թարգմանուած լինելն ամբաստանութիւնը լուսնեայն ետ առնուած է թէ՛ հայ հռոմէական Պատրիարքարանին կողմէ, ինչպէս կ'երեւի վերոգրեալ նոր հերքմագրոյն մէջ, և թէ հայ-հռոմէական թերթին մէջ, որ զգուշացած է արտատպելէ առաջարկուած անգլ. բնագիրը.

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ԳՈՐԾԵՐ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐ. — ՌՈՒՍ ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ Ի ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ. — ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. — ՀՈՂԱՅԻՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լէ-ընդ Հէբզէ հետեւեալ հատուածն հրատարակեց իւր երկուշաբթի աւուր թուով, «Գանգատ Հայոց» խորագրով.

«Հայ լրագիրք կը գանգատին ռուսական եւ գերմանական գաղթականութիւններէ զոյս ռուս կառավարութիւն հաստատեր է Կարսի շրջակայքն և Պէրլինի Դաշնագրով Ասիոյ կողմէն Ռուսիոյ թողուած երկրին ուրիշ մասերուն մէջ. Հայ լրագիրք զոյս գաղթականութիւն կը համարին կեղեքման պատճառ մը, առարկելով թէ այդ կողմերու հողն արդէն հապիւ կը բաւէ սը նուցանելու հայ ժողովուրդն. Անշուշտ սրեալ մը կայ հոգ. զի այս գաւառաց մէջ հաստատուող Հայոց թիւը չի փոխարիներ զայն վնաս զոր այդ գաւառք կրած են Օսմանեան Տէրութենէն բաժնուելէ ի վեր, մահմետական բնակչաց գաղթելուն պատճառաւ. Ակներեւ է թէ Փոքր Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ անցած գաւառք, իրենց տալի բնակիչներէն զ կուած, շատ ցանցառ բնակիչ ունին այժմ. Այս հանգամանք ո՛չ միայն ֆիսատաներ չի մնացեալ բնակչաց, այլ և ամէն տեսակէտով նպաստաւոր է, բաւական է որ հարստահարութեան որոշ արարքներ չկենան՝ գանգատի նիւթ տալու անոնց. Եւ ըստ որում այս կերպ արարքներու խօսք չկայ, հայ լրագրաց գանգատն հիմնաւոր չերեւիր.»

Այս հատուածի ներքեւ մեր Բերայի պաշտօնակիցը կը յարէ.

«Մեր այն հատուած որ կը վերաբերէր Հայոց ուրիշ գանգատներուն՝ ջնջուեցաւ Գրաքննութեան կողմէ.»

Որովհետեւ Ռուսահայաստանի Հայոց հողային խնդրոյն վրայ մերթ ընդ մերթ տեղեկութիւնք և դիտողութիւնք հրատարակուած են Աբէ-Եւլի մէջ, Լ. Հէբզէի քննադատութեան արժէքին վրայ կրնանք գաղափար մ'ունենալ.

Կարսի, Շիրակայ, Ալեքսանդրապոլի և շրջակայ գաւառաց Հայերուն գանգատ սա է թէ, մինչ իրենց բաժնին սահմանուած արտերը տարիներէ հետէ սկսած են անբաւական դալ իրենց ապրուստին, և հետեւապէս իրենք նոր հողերու պէտք ունին, Կաւկասոյ կառավարութիւնը, փոխանակ մահմետական բնակչաց լքած հողերը բուն իսկ երկրին բնակիչներուն (Հայերուն) բաշխելու, և անոնց անմիջական կարօտութիւնը լցնելու, կ'երթայ Ռուսաստանի ներսերէն Մալականներ, Տուխապորներ և չգիտեմ դեռ ի՞նչ տեսակ ազանդաւորներ կը բերէ կը լցնու այս գաւառաց մէջ, բնակչաց տնտեսական շահերը կամ հացի խնդիրը զոհելով քաղաքական հեռանկար տեսութեանց.

Այս արդար և հիմնաւոր գանգատիս դէմ ի՞նչ կ'ըսէ Լէ-ընդ Հէբզէ.

«Ռուսիոյ թողուած գաւառաց մէջ հաստատուող Հայք անբաւական են փոխարինելու նոյն գաւառաց մահմետական գաղթականութեան երեսէն կրած միասներն.»

Ուստից գիտէր դայ մեր Բերայի պաշտօնակից. Կաւկասիայէն Թուրքիա գաղթող Մահմետականք առաւելապէս Պաժուսի ծովեզերքէն և Կաւկասոյ ներսերէն են. Երկրին այդ կողմանց նկատմամբ Հայք խնդիր չունին. Հայոց խնդիրն Օսմ. Հայաստանի սահմանակից քանի մը գաւառներու մասին է, և Լ. Հէբզէ, որ ո՛չ այս գաւառներէն Թուրքիա եկող Մահմետականաց թիւը գիտէ, որ ո՛չ այդ գաւառաց մէջ վերջին պատերազմէն ի մեր հաստատեալ Հայոց թիւը գիտէ, ո՛չ ալ գաղափար ունի կէս դարէ հետէ Կաւկասոյ Հայոց աճման վրայ, ի՞նչպէս կրնայ, իբրեւ արդիւնք ստոյգ հաշուոյ մը, հրաչակել թէ հայ բնակչաց աճումը չի փոխարիներ մահմետական բնակչաց նուազումն. Ցաւոնի բան է թէ մեր յարգոյ պաշտօնակից անստոյգ ենթադրութեանէ մը ստոյգ վճիռ մը հանելու փորձ մը կ'ընէ, որ համոզիչ չի կրնար լինել երբեք.

Մնաց որ, այդ հաշիւ անմիջական վերաբերութիւն չունի մեր խնդրոյն հետ.

Խնդիրն այս է թէ, Հայոց աճման պատճառաւ, ի վաղուց ասոի անոնց բաժնին թողուլ հողերն այլ ևս նեղ կուգան անոնց. Արդ, երբ այս աշխատաւոր պատուական ժողովուրդ կը դիմէ կառավարութեան՝ նոյն իսկ դրբաւի փոխարէն նոր հողեր խնդրելու, կառավարութիւնը կը զանայ այդ հողերը, ձրիապէս տալու համար օտարական խեղճ գաղթականներու, որք այս հողերն Հայոցմէ աւելի ճարտարութեամբ մշակելու կարողութիւն և ընդունակութիւն ալ չունին. Արդարութիւնն ո՛չ ապաքէն կը պահանջէր պարապ մնացած հողերը նախ բուն իսկ բնակչաց թողուլ, և եթէ ասոնցմէ աւելնայ՝ հեռի տեղերէ բերուած գաղթականներու տալ. Կաւկասոյ կառավարութիւնն ասոր ճշդիւ հակառակը կ'ընէ, և ինչպէս կը տեղեկանանք Կաւկասոյ լրագրերէն, բաղմաթիւ հայաբնակ գիւղերու բնակիչք ընդունայն կը թափառին կառավարական ատեաններուն առջեւ, խնդրելով ապրուստի միջոց մը, զոր տարօրինակ քաղաքականութիւն մը կը զանայ իրենց.

Եւ այս քաղաքականութիւն՝ բաց ի Լ. Հէբզէի ուժգին գաղտնի է՝ Կաւկասոյ Կառավարութիւնը չուզեր երկրին սահմանաց՝ վրայ Հայոց աճումն ու զարգացումը տեսնել. Հայոց վերաբերեալ անբարեկամական գաղափարներ ունի. և կը կարծէ թէ Տէրութեան քաղաքական շահերը կը պահանջեն ոչ-Հայ տարրերով սահմանագիծ մը քաշել Թուրքիոյ և Ռուսիոյ երկրաց միջեւ. Այս տեսութեամբ է որ, թէեւ տեղւոյն Հայք լիովին կը բաւէին մշակելու սահմանակից պարապ հողերն, և ուրիշ ամէն գաղթականներէ լաւագոյնս կրնային մշակել, Կաւկասոյ Կառավարութիւնը կը թողու որ խեղճ հայ գիւղացիք իրենց անձուկ արտերուն մէջ իրենց եղովը տապկուին, և ինք կը ձեռնարկէ ռուս և գերման գաղթականներով լեցնել Ռուսահայաստանի պարապ տեղւոյն. Ահա՛ սոյն քաղաքակրթեան դէմ կը բողոքուի. Իսկ Լէ-ընդ Հէբզէի յօրինած տնտեսագիտական նուրբ հաշիւն ա՛նչափ վերաբերութիւն չունի խնդրոյն հետ, որ կը վախնանք թէ խնդրոյն քաջածանօթ անձերու ծիծաղը միայն կրնայ շարժել.

—)(50)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԹԷՌԷԶ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՖԻՆԱԽՆԴԻՐ ԵՂՐԱՑՐՆԵՐ

Ա.

Ծանր դէպքեր տեղի կ'ունենային այդ միջոցին ի Ֆրանսա. պատերազմը ծագած էր Ֆրանսայի եւ Բրուսիոյ միջեւ, եւ, իբարու հետեւէ, մարտին առաջին օրէն, կ'լմացուցէր Շուենոսի բանակին պարտութիւնները, կայսեր նահանջը դէպի Սատէն եւ Սըտանի ճակատամարտը. Ֆրանսա կորսուած էր.

Այս դէպքերը, փոխանակ կայուն վիճակի մը մէջ դնելու մեր պատմութեան անձինքն եւ զայնս յուզող կրքերն, ընդհակառակն կ'աւելցնէին կը և փութացնէին մեր տագնին կնճիռները.

Երբ մեր ճախողուածոց լուրերն հասան, արդէն քանի մ'օրէ ի վեր Նապոլէվնի դրծարանն եւ Պոմբէրի գործարանը դադրեցուցած էին իրենց աշխատութիւնները.

Գերագոյն հարկ մ'էր այս.

Լիսուառ եւ Դուրիվոլէ թթուեցուցած էին իրենց դէմքը.

Ոչ թէ անոր համար որ քիչ շատ յուզեալ էին իրենց հայրենեաց անիրաւ դժբաղդութիւններէն,—հայրենասիրական թելը շատոնց ի վեր չէր թրթռար անոնց քով, —այլ անոր համար որ գործարանները դադրեցուցած լինելով իրենց աշխատութիւնները, Ժան-Մառգի եւ Սամսոնի սընանկութիւնն այս կերպիւ յետաձգուած էր.

Բոլոր փոխանակագրերը թողուած էին հեռաւոր թուականներու.

Եւ թերեւս բաւական երկար ատեն, մեր երկու պատուական համախոհներն իրենց յոյսը պիտի կորչէին բոլորովի, սնանկութենէն, դրաւումէ.

Երբ հայրենիքը վտանգի մատնուեցաւ, երբ հանրապետութիւնն հռչակուեցաւ, երբ Գերմաններն յառաջացան դէպի Բարիզ եւ երբ նոր բանակներ կազմուեցան Լուառի վրայ, ո՛վ որ կարող էր՝ ի զէն դիմեց.

Սոդոներ մնող առաջին իշխանները կիներ, ծերունիներ եւ տղաքներ միայն գտան անդ.

Ժան-Մառգ եւ Սամսոն ազատ ջոկատ մը կազմեցին՝ որում հրացաններ եւ փամփուշտներ հայթայթեց Օռլէան, եւ թշնամին լրտեսելու Մառնուառի անտառին բոլորտիքը.

Իսկ Գրլէման թոզ տուաւ որ մեկնին իր բոլոր հասակակիցներն, եւ ինք մնաց.

Մնաց, այո՛. բայց յաճախ քանի մը օրեր բացակայ կը լինէր հայրենի տունէն.

Ի՞նչ դիտաւորութիւն ունէր. Ընդ հուպ կ'լմանանք.

Օռլէանի առման եւ յետս առման նախընթաց եւ յաջորդ կռիւներուն մէջ, Սամսոնի եւ Ժան-Մառգի հետազօտիչ ջոկատը դուլ եւ դադար չունեցաւ.

Ջոկատը կը բաղկանար կորովի եւ արիասիրտ մարդերէ, ամենքն ալ վաղեմի որսորդներ եւ դինաչարժներ. գրեթէ մինչ առանձինն առանձինն կը գործէին, և իրենց գլխաւոր գործն էր արդելուլ Իշխանաց հետազօտութիւններն երկրին մէջ, դիտել բըրուսիական բանակին յառաջացումները, խոչընդոտ լինիլ բանակին պարենաւորման, անհանգիստ ընել թշնամւոյն սայլերը.

Լուառի Դէտերն անունն ընտրած էին, զանազանուելու համար այն բազմաթիւ ջոկատներէն որք կը գործէին գաւառին մէջ եւ որոց ամենքն ալ իրենց պէս առանձինն առանձինն կ'աշխատէին.

Ֆրանսական բանակին մերթ առաջը, մերթ ետեւը, երբ սա ճակատէր թշնամւոյն կամ յետս նահանջէր, Լուառի Դէտերը Բրուսիացւոց շարժմանց վրայ բանիցս տեղեկութիւններ հաղորդեցին զորաբանակաց պետերուն.

Արդ, օր մը, Սամսոն տեղեկագիր մ'ըստացած էր իւր հարիւրապետէն, Ափրիկէի հին սպայ մը որ վարժուած էր յանկարծական եւ դարանակալ կռիւներու.

Այդ տեղեկագիրը պիտի յանձնէր դէմն ելած առաջին Ֆրանսացի սպային, եթէ չկարենար ուղղակի հասցնել զորաբանակին պետին.

Այս պաշտօնը շատ վտանգաւոր էր.

Ֆրանսացիներն յետս նահանջած էին նախորդ օրն, եւ զորաբար Ֆոն տէր Դանն, ենթադրելով որ ա՛լ ծանր ընդդիմութիւն մը չպիտի դտնէր յոյսկոյս Լուառի, ընդարձակ գծի մը վրայ կը յառաջանար դէպի Օռլէան.

22 րդ զորաբաժինը Պառէն կը յառաջանար դէպի Շատոտէոնի ճամբան, մինչդեռ Պալիէրացիներն յառաջ կը խաղային ծխիէն եւ ուրիշ զորաբաժիններ ալ Բարիզի ճամբէն.

Միւս կողմէ, հեծելազօրներ պատրաստ էին Լուառն անցնիլ մերթ ի Մէօնկ, և մաս մը հեծելազօր ալ կը յառաջար դէպի Օռլէանի անտառն՝ զօրացնելու համար Բրուսիական բանակին ձախ կողը.

Լուառի Դէտերուն անջատ խմբակները գաղտագողի տեսած էին այն շարժանց մի քանին որք դիշերը տեղի ունեցած էին, և Գոռլոտ հարիւրապետն՝ իւր մարդկին եւ քաջէն յետոյ՝ ամենապարտնօք քանի մը տեղեկութիւններ խմբագրած էր, զորոնք ալ Լա-Մարդուժի զեկուցանելու համար ինչ որ կ'անցնէր կը դտնար.

Սամսոն, հագուստը փոխելէ եւ հրացանը թողլէ յետոյ, Ժան-Մառգէն բաժնուեցաւ՝ ողջագուրելով զնա, և Սէնսոդէ անցնելով անտառն մէջ մտաւ՝ հասնելու համար մինչեւ Լուառի եզերքն ուր բանակած էր Ֆրանսական զորքը.

Գիտի ընկերացինք Սամսոնի.

Գոռլոտոյի ջոկատը պահուռտած էր Օռլէանի անտառին ճիշդ մէջտեղը, քանի մը տուներէ բաղկացեալ գիւղակի մը մօտ որ Անդրլէ կը կոչուէր եւ որ բանուոր ճամբայներէն հետի լինելով՝ վերծ էր արշաւանքի վտանգէ.

Գիշերը շատ խաւարտչին էր այն պահուն ուր Սամսոն բաժնուեցաւ իւր ընկերներէն եւ այսպէս պակ մը նպատակ նորա ծրագրին, սակայն ինչ յետոյ լուսնին երեւցաւ, եւ երիտասարդը, փախնալով որ չը նշմարուի Շանտոյի լայն ծառուղւոյն մէջ ուսկից կ'ընթանար, անտառին ճամբաներուն մէջ մտաւ, իւր ուղղութիւնը գտնելէ յետոյ.

Կէս ժամ չկար որ այսպէս կը քայլէր երբ կանգ առաւ յանկարծ, ականջը տնկեց, քայլափոխի խօշխունները լսելով իւր ետեւէն, տերեւոց մէջէն, զորս առաջին եղեւններն արդէն ցանուցիր սփռած էին մամուռի վրայ.

Ակ ալ ևս բան մը չլսեց.

Վերսկսաւ քայլել, բայց գրեթէ անմիջապէս դարձեալ կանգ առաւ.

Նորէն լսած էր այն ձայնը.

—Այս անգամ, ա՛լ չեմ սխալիր, ըսաւ... Մէկը կուգայ ետեւէս...

Դուցեց.

—Ո՞վ է այն.

Եւ միեւնոյն ատեն ծառի մը ետեւ թաքնեցաւ, պատկեցաւ եւ անտեսանելի եղաւ, թանձրախիտ թաւուտ մը պատրաստարեալ.

—Այսպհովապէս, իմ ետեւէս կուգան, մրմնջեց.

Սակայն ոչ ոք պատասխանեց. Անտառը լրիվ ու հանդարտ կը մնար իբր թէ ամայի լինէր.

Քանի մը վայրկեան յետոյ Սամսոն դարձեալ սկսաւ քայլել.

Ակ դրեթէ անմիջապէս նոյն ձայնը կը վերսկսէր.

Եւ այդ քայլափոխից խօշխունն ետեւէն կուգար միշտ.

Ետին դարձաւ յանկարծ, յուսալով այսպէս յանկարծակի բերել այդ դիւերսյին թափառիկը, Ջանալով մութին մէջէն հասկնալ թէ Բրուսիոյ՞ մը թէ Ֆրանսացւոյ մը հետ իւր գործը.

Այդ շարժումը քիչ մնաց որ նորա մահուան պատճառ լինէր.

Այն պահուն ուր, ետին դառնալով, այսպէս կուրծքը կը ներկայացնէր, սատակ եւ յանկարծական լոյս մը փայլեցաւ և հրաշէկի հարուած մը որոտաց.

Սամսոն ժամանակ ունեցած էր ծռելու, եւ գնտակն՝ որ սրտին պիտի հասնէր՝ թեւէն անցաւ, խսկելի ցաւ մը պատճառելով նմա.

Պայթման թնդիւնէն յետոյ, Սամսոն հսկեալ գնացքի մը ձայնը լսեց թափած ճիւղերուն եւ տերեւներուն վրայ.

Եւ սակայն Սամսոն չէր շարժեր...

Ինչո՞ւ համար, քանի որ միմայն վիրաւորուած էր, չէր հետապնդեր յարձակողն.

Իւր զգացած սաստիկ ցաւն թէ ուրիշ յուզում մը այնքան սոսկալի կերպիւ դժբաղդացուցած էր զնա.

Պայթման յառաջ բերած պայծառութիւնը լուսաւորած էր, մանրակրկիտ մը մէջ երեւցող եւ անհետացող փայլակի մը արագութեամբը, մարդու մը դէմքն, որ իրեն պէս գիւղացւոյ զգեստներ հագած էր.

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Ազգ. Ժողովոյ Ե. Նիստը չկրցաւ գումարիլ Սեպտեմբեր 4 Ուրբաթ օր, անձրեւալիր օդին պատճառաւ, հետեւաբար սոյն նիստը տեղի պիտի ունենայ առաջիկայ Հինգշաբթի, 10 Սեպտեմբեր, ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ, Քաղաքական Ժողովոյ ընտրութիւնը կատարելու համար, երկպատիկ ցանկին վրայ քուէարկութեամբ։

Ատեանը պիտի բացուի ի Ժամ 3։

Հրաւիրեալ են Ազգ. Երեսփոխանք իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ։

Մնամ ազօթարար

Պարոնյար Կ. Պոլսոյ

ԳԱՐԻՆԻՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

3 Սեպտեմբեր 1887

Եդեսիոյ առաջնորդ Մխիթարեան Դեր. Խորէն եպիսկոպոս, որ իբր այցելու հովիւ Տիգրանակերտ կը գտնուի, հրաման խնդրած էր իւր վիճակը վերադառնալ։ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հեռագրաւ ծանոյց Ն. Դերապատուութեան որ յետաձգէ իւր մեկնումը ցժամանումն նորընտիր առաջնորդին Տիգրանակերտի։

Իզմիրէն կը գրեն մեզ.

«Շահպաղլեան վարդապետ տակաւին կը մնայ ի Մանիսա. կ'ըսուի թէ տեղւոյն Թաղական խորհուրդը թագրիր մը գրեր է տեղական կառավարութեան, յայտնելու համար որ եթէ Շահպաղլեան հեռանայ, մեծ անկարգութիւնք պիտի պատահին։ Այս լուր հաւատալի չթուիր, բայց անուրանալի է որ թէ՛ ասա և թէ՛ ի Մանիսա ամեն ջանք ի գործ կը դրուին անոր երթն արգիլելու համար։

«Սեմ. Յովհաննէս էֆէնտի Սպարթալեան անցեալ շաբթու փառաւոր հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Նահանգիս Վսեմ. կուսակալին, իւր հոյակերտ ամարանոցին մէջ ի Պուճա. սեղանին ներկայ գտնուեցան նաև քառասուն հրաւիրեալներ, բոլորն ալ կառավարական պաշտօնեայք և բարձրակարգ անձնաւորութիւնք։»

ՀԱՄԱԶԳԵՑԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ Բերայի աղջկանց վարժարանը բացուած է երկուշաբթի օրէն։

Այս տարուան շրջանին մէջ մասնաւոր մղում պիտի տրուի ֆրանսերէն լեզուի և կարի ու ասեղնեգործութեան։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը հրատարակէ օրս. ամսոյ նուիրատուց անունները.

Մեծապատիւ Տերոյ

Վսեմ. Սահակ Ապրօ էֆ. իւր Ազն. դստեր հարսնեաց հանդիսին առթիւ՝ հացկերոյթի մը համար՝ դ. արծթ. 2,700· Յովսէփ Նուսուի Զէյէպի՝ իւր Ազնիւ որդւոյն հարսնեաց հանդիսին առթիւ՝ 1620· Բարեպաշտ ոմն՝ հացկերոյթի համար՝ 1,458· Սարիրէ բարեսէր արհեստաւորք, իւրանց բարի սովորութեան համեմատ, այս տարի եւս թէ՛ ցորեկ և թէ երեկոյ ընդհ. պատսպարելոց հացկերոյթ տալով, նաև նուիրեցին՝ 1203· Զաթալ խանի կօշկակար բարեսէր արհեստաւորք, որպէս ամեն տարի, այս տարի եւս՝ 1,100· Բարեսէր ոմն՝ 540· Զանազան անձերէ, մեռածք Ց. Ֆէնէրճեանի՝ 229· Մեծ մաքսի ցողարարձ բեռնակիրք՝ 220· Մ. Ց. Մուրատեան Եղբարք՝ 200· Մուրատեան Աւետիս եւ Փիլիպոս՝ 200· Տիկին Հ. Ն. Մ.՝ 108· Մանուկ Գուլումճեան՝ 108· Յովհաննէս Մինասեան՝ Տիգրանակերտցի՝ 108· Տիվրիկի Գրնավուլը գիւղի բեռնակիրք՝ 100· Մ. Կարապետ Խանտաեան՝ 54· Նշան Մերկերեան՝ 53 ½· Սեբաստիոյ Խանճարուր գիւղի ազգայինք 60

»	Կոյսն	» »	60
»	Տուղասար	» »	40
»	Խանդարոզ	» »	30
»	Խաղմազարա	» »	30
»	Ուլաշ	» »	20
»	Փաչա	» »	20
»	Պինկէօլ	» »	10
Մարտիրոս Իլանեան			40
Տիգրան Յարութիւնեանի սրճարանէ հացագին մսոյս եւ յունիս ամսոց			40
Գրիգոր Զաքարեան, Կ. Պոլսեցի			20
Տիգրան Եզեկիէլեան Պուրկայցի			20
Դուար, Դահ.			10391 ½

Ի գլխաց Հոգաբարձութեան

Ազգային Հիւանդանոցի

Ատենադպիր *Ատենապետ*

Ց. ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ *ՄԻՒ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ*

ՕՐԱՑՈՅՑ

1888

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՖՐԻՏՍՈՅԻ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ս. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Գին 40 փարա

Մանաւոր վաճառատեղին է գրավաճառ Յովսէփ էֆ. Դավաքեանի գրատունը, Կ. Պոլիս, Զաքարաքճըլար-Եօքուշու, Թիւ 20։

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրէնքներն անվաւեր են։

1071 8—10

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԴՈՒՐՆԵՐ

Նախարարական յանձնաժողովը մէկ քանի օրէ ի վեր կ'զբաղի այն պատասխանով զոր Դերմանիա տուած էր Բ. Դրան զեկուցմանց ի մասին պուլկարական խնդրոյն։ Հոֆֆէտ կ'իմանայ թէ Նախարարական յանձնաժողովն իւր որոշումն այսօր վաղը Ռուսիոյ պիտի հաղորդէ Բեռլինոյ պուլկարական օսմանեան դեսպան Շաքիր փաշայի միջոցաւ։

Թուրք թերթը կը կարծէ դիտնալ թէ Էրնսօթ զօրավարին և Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի ի Պուլկարիա ղրկուելու խորհուրդն ի բաց թողուած է եւ թէ Դերմանիոյ միջնորդութեան խնդիրն եւս չէ յաջողած։

Բնականաբար, կը յարէ Հոֆֆէտ, ներկայ դժուարութիւնները բառնալու համար ուրիշ ձեւէ մը վրայ խորհրդակցութիւնք պիտի կատարուին այնպիսի ձեւի մը վրայ զոր կարելի լինի գործադրել և յոյս մեծ ունինք թէ Ցերութիւնք պիտի ընդունին այս երրորդ ձեւի գործադրութիւնն։

—Սոֆիայի կառավարութիւնն որոշեր է Պուլկարիոյ մէջ հրատարակեալ լրագրաց պարունակութիւնը կանխաւ գրաքննութենէ անցուցել։ Միանգամայն որոշեր է խստութեամբ վարուիլ դատարկապորտաց նկատմամբ։ կարգ մ'անձինք որք յաջողած էին սահմանագլուխն անցնիլ և կը պատրաստուէին յեղափոխութիւն մը հանել, ձերբակալուելով անմիջապէս արտաքսուեր են։

—Ֆէրտինանտ իշխանի մասնաւոր բարտուղար Պ. Ֆիէյշման սեպտ. 3ին Սոֆիայէն Օրսովա հասեր է։ Ռումանական լրագրքը կը ծանուցանեն թէ Պ. Ֆիէյշման պանդոկի մը մէջ վեց խուց և երկթուղով կայարանին մէջ երկու վագոն վարձելէ յետոյ, մեկներ է չգիտցուիր ո'ր կողմ։ Շաբթուս մէջ իշխանն Օրսովա կ'սպասուի եղեր։

—Մ'ՈՒԴԷՏՈ՝ իւր մասնաւոր տեղեկութեանց յենլով՝ կը հերքէ վերջին թղթաբերով առնուած եւրոպական լրագրաց այն լուրը՝ թէ Սոֆիայի կառավարութիւնը Պուլկարաց Եկղեռաններ է զՏ. Անդիմոս, Վիտինի մետրապոլիտն, իբր յաջորդ Տ. Եսօսֆի և կը յարէ թէ, պուլկար կառավարութիւնն իրաւունք չունի միջամտելու այս խնդրոյն որ գերիշխան պետութեան կը վերաբերի ցորքան էկզարքարանի աթոռը Կ. Պոլիս է։ Այսուհանդերձ, Սադամպուլոֆի նախարարութիւնն և իւր Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչը չեն դադրիր աշխատելէ որ արդի Դեր. Եկղեռքի կացութիւնն անտանելի դարձուցեն։

—Ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան կողմէ Սոֆիա ղրկուած պատուիրակի ձեռնարկիներն՝ ի մասին Արև. Բումէլիի տարեկան հարկի վճարման՝ ապարդիւն եղեր են։ Սադամպուլոֆի նախարարութիւնը մինչեւ իսկ չուզեր եղեր սկզբամբ ընդունիլ Հանրային Պարտուց վարչութեան պահանջքն, մինչեւ որ թողաբական խնդիրը չորոշուի հիմնովին։ Հետեւաբար յիշեալ պատուիրակը կը պատրաստուի եղեր Կ. Պոլիս վերադառնալ։

—Սոֆիայէն կը գրեն թէ Տ. Կլեմենտ տակաւին այցելութիւն չէ տուած Քօպուրկի իշխանին և այս նպատակաւ կատարուած բոլոր ջանքերն ապարդիւն մնացեր են։

— —

ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ ՃԱՌԸ

Անգլիոյ խորհրդարանի նստաշրջանի փակման առթիւ Թագուհւոյն արտասանած ճառի այն մասն, զոր Ռիւդերի հեռագիր մը հաղորդած էր շաբաթ օրը, չէր պարունակեր Ն. Վեհափառութեան յայտարարութիւններն ի մասին եգիպտական խնդրոյն։ Լ. Հերբերտ համառօտիւ կը հաղորդէ ճառի այդ մասը.

«Պայմանագիր մը կնքուեցաւ Թուրքիոյ հետ, բայց չվաւերացաւ Սուլթանին կողմէ, այնպէս որ Խեդիվին նկատմամբ Անգլիոյ ստանձնած պարտականութիւնը նոյնը կը մնայ։ Բրիտանական զօրաց ներկայութիւնն յեգիպտոս ապահովեց այս երկրին անդորրութիւն և նպաստից թողլ տուաւ խորվին ջանից, բարւոք վարչութիւն մը և ժողովրդեան բարգաւաճումն ապահովելու համար»։

Թագուհւոյն ճառը Պուլկարիոյ վերայ չխօսիր բնաւ։

— —

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմանեան կայս. Պանքան՝ իւր Բարիզի ու Լոնտոնի վարչութիւններէն ստացած արտօնութեան վրայ, այսօր կը վերսկսի վճարել օտար երկիրներու օսմ. դեսպանաց և անոնց պաշտօնեից ամսականները, զորս դադրեցուցած էր վերջերս։

Եգիպտոսի նախարարապետ Բարձր. Նուբար փաշա հեռագրած է առ Խեդիվն թէ ամսոյս 13/25ին Մարսիլիայէն շոգենաւ պիտի նստի Աղեքսանդրիա վերադառնալու համար։

—Բ. Դուռը կրէտէի կուսակալութեան վերադարձուցեր է, կայսերական վաւերացմամբ, այն բարեփոխեալ յօդուածները զորս կղզւոյն յատուկ յանձնաժողովը պատրաստած էր այս տարի ի մասին վաքքիի և որբոց վարչութեանց պաշտօնէից անուանման։

—Դերմանիոյ Կայսրը Կարտէ Աշտուպ պատուանշանը նուիրեց մաքսային վերատեսչութեան խորհրդական Պերթրամ էֆէնտիի։

—Օսմ. Պանքայի ընդհանուր տնօրէն Պ. Ֆոսթէր, որ ժամանակէ մ'ի Եւրոպա կը դտնուի, մէկ երկու շաբաթէն մայրաքաղաքս պիտի վերադառնայ։

—Անտառաց թէ՛ հեծեալ և թէ՛ հետեւակ պահապանք և արտօնագրի քարտուղարք ցարդ Անտառաց Վարչութեան կողմէ կ'ընտրուէին։ Եվրոպական նախարարութիւնը չրջաբերական մ'ուղղելով գաւառաց, ծանոյց թէ յետ այսորիկի այդ պաշտօնեայք գաւառական իշխանութեանց կողմէ պիտի ընտրուին նախապէս քննուելով գաւառական Իտարէի ժողովոց մէջ։

—Իզմիրէն կը գրեն մեզ թէ տեղւոյն հելլենական հանգուցեալ հիւպատոս Պ. Միխիսի յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է՝ քաղաքին համար նմանը չտեսնուած շքով։ Խուռն բազմութիւն խառնուած էր եւրոպական թաղն ուսոյց անցաւ յուղարկաւորաց թափորը։ պատուհանները, պատշգամները և մինչեւ իսկ տանեաց վրայ խռնած էր երկսեռ բազմութիւն, աղջիկներ ու տղաքներ։ այդ թաղի բոլոր տուները սեւ շղարշով ծածկուած էին ինչպէս ագոյ։ մինչեւ իսկ փողոցի լապտերները, նմանապէս սեւ շղարշներով քօղարկուած, վառուած էին և մասնաւոր տխրութիւն մը կուտային հանդիսին։

—Ոստիկանութիւնը տասնչորս չարագործներ իմնէպօլու և Սինոպ ղրկեց ընդ հսկողութեամբ։

—Կը յիշուի թէ Տէրբոսի ջուրը Պոլսոյ կողմը փոխադրելու համար կայս. Իրատէ եղած էր։ Այդ արտօնութեան համաձայն, Ընկերութիւնն այժմ իւր պէտքերը կը հոգայ և ի մօտոյ հարկ եղած չինութեանց պիտի ձեռնարկէ։

—Կեսարիոյ Նախայ անուանեցաւ Մէնդէլէի Նախայ Արիֆ էֆէնտի։

—Երէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին Դարասիի Տէֆդէրտար Թէբիտ պէյ, Աղեքսանդրիոյ անգլիական հիւպատոսն և Բրէնս Հալիմ փաշայի դուստրը։

—Բիմիաքէտ Պոնկիօվաքի պէյ որ Վիէնայի առողջապահական համաժողովին ներկայ պիտի դտնուի իբր օսմ. պատուիրակ, մեկնեցաւ երէկ Վառնայի շոգենաւով։

—Դատական նախարարութիւնը նկատելով որ Հռոդոսի առեւտրական դատարանին հասոյթը բաւական չէ անոր ծախքերը գոյելու, չնչած է յիշեալ դատարանն և որոշած է որ առեւտրական դատերը տեղւոյն Նախնական դատարանին առջեւ տեսնուին։

—Պ. Անտրէ Սիկլրօս և Տիկին Սիկլրօս երէկ Աթէնք ուղեւորեցան։

—Մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պասրայի Նորընտիր կուսակալ Նաֆիզ փաշա իւր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

—Երկաթուղեաց միացման գծերու սերպօ պուլկար յանձնաժողովն որ կը գումարի ի Սոֆիա, որոշեր է կեդրոնական կայարան մը հաստատել ի Զարիպրօտ։

Բանակցութիւնք առաջ կը տարուին այս պահուս երկրորդական կէտերու վրայ, որոց մասին համաձայնութիւն գոյանալէ յետոյ բանակցութիւնք պիտի կատարուին առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար ընդ մէջ Պուլկարիոյ և Սերպիոյ։

—Մովսէն սպայ դեր-հաղարապետ Շիւբրի էֆէնտի և տեղական Մուսթաֆա էֆէնտի, որք տարիէ մ'ի վեր Ֆիյումի կը գտնուէին ծովառուտերու պատրաստութիւն ուսանելու համար իրենց ուսումն աւարտած լինելով ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի վերադառնան։

—Եւդոկիայէն Սեբաստիոյ համանուն լրագրոյն ուղղեալ նամակ մը կը քաղենք հետեւեալ եղերական դէպքն։

Եւդոկիոյ Զիլէխանէ թաղը բնակող Բէյէճի Օղլու Կարապետ անուն հայու մը Աննա անուն 25-30 տարեկան գեղանի կինը մէկ ու կէս տարի առաջ անյայտ կը լինի։ Ամուսինը տեղական կառավարութեան իմաց կուտայ, որ պէտք եղած խուզարկութիւնները կը կատարէ և կը ձերբակալէ Դալեանճը Օղլու Մարտիրոս անուն անձ մը որոյ բոլորը կարապետի տունը կը բնակէր վարձքով։ Մարտիրոս իւր քրոջ յաձախ այցելութեան երթալով Անայի հետ եւս կը տեսնուէր։ Այս պարագային կասկած յանրուցուելով պատճառ կը լինի իւր ձերբակալման։ Մարտիրոս ութ ամսոյ չափ կը բանտարկուի, կատարուած հարցաքննութիւնը ապարդիւն կը մնան և նորա յանցապարտութիւնն եւս հաստատող ոչ է ապացոյց չգտնուելով Մարտիրոս ազատ կը թողուի։ Անն երեւան չելներ և այս դէպք մոռացութեան կը մատնուի։

Սակայն կառավարիչ Ապտիւլ Լաթիֆ պէյ՝ առանց վհատելու դաղտնի խուզարկութիւններ կատարել կուտայ և այս պաշտօնը կը յանձնէ տեղւոյն Թապուր Աղասը Մէհմէտ պէյի։ Սա կը յաջողի ձեռք ձգել Անայի մէկ ոսկի ապարանջանը զոր Զաքկին Օղլու Մարտիրոս անուն անձ մը՝ վաճառած էր Տավիաճը օղլու Դէորդին։ Տեղական դատարանին կողմէ տրուած հրամանի մը համաձայն՝ Զաքկին Օղլու Մարտիրոս և իւր եղբայրը Տիգրան կը ձերբակալուին։ Կառավարիչը նկատելով որ այս ապարանջան տարաբաղդ Անայի սպանուած լինելը կը հաստատէ, անմիջապէս կը հրամայէ խիստ խուզարկութիւն մը կատարել այդ Մարտիրոսի տան մէջ։ գործակալը կը փորձին նորա տան ամեն կողմն և չորս հինգ օր յետոյ ի ներկայութեան կառավարչին, Շերիի դատաւորին, կառավարական պաշտօնէից և ժողովրդեան՝ Անայի դիակն երեւան կ'ելնէ՝ տան պարտիզին մէջ գտնուած ախոռի մը մէջտեղին ուր խեղճ կինն իւր հագուստներով թաղուած էր։

Անմիջապէս բերել կուտան Մարտիրոսն որ երբ կը տեսնէ իւր զոհը, դէմքը մահացու դժգունութիւն մը կ'առնու և դողդողուն ձայնիւ կը խոստովանի իւր գործած ոճիրը զոր դեռ մէկ օր առաջ բացարձակապէս կ'ուրանար։ Կառավարչին հրամանաւ՝ ոճրագործն իւր իսկ ձեռքը փոսէն դուրս կը հանէ իւր զոհը։ Նախապէս ձերբակալուած և ազատ թողուած Դալեանճը օղլու Մարտիրոս կրկին կը ձերբակալուի ինչպէս նաեւ մէկ քանի արք և կանայք և այդ տան մէջ բնակողներն։ Ի վերջոյ կը հաստատուի թէ Դալեանճը օղլու Մարտիրոս է որ այդ տունը տարած է Անային իւր հաճոյից յապուրդ տալու համար եւ յետոյ կնոջ քանի մը հազար ղրուշ արժողութեամբ ոսկեղէններն յափշտակելու նպատակաւ գործած է այդ ոճիրն ձեռնտուութեամբ միւսներուն։ Այդ տունը փորուած ատեն գտնուած են նաեւ մարդու և անասնոց ոսկերոտիք։

Տեղական կառավարութիւնը կը շարունակէ իւր քննութիւնները թէ Անայի և թէ գտնուած միւս մարդոց ոսկորներու մասին։

Ոճրագործք և ամբաստանեալք բոլորն ալ բանտարկուած են։

—Պրուսայի ռուսական հիւպատոս Պ. Բէրդիրալիս ընտանեօք մայրաքաղաքս եկաւ։

—Ոստիկանութիւնն անցեւորները կէս օխայի չափ մոլախնդով խառն անխոն գրաւած էր ի Մըսքը Զաչու, Հասան անուն մանրավաճառի մը խանութէն։ Այսանգամ բարձեալ նոյն շուկային մէջ Հաճի Մահմուտ անուն մանրավաճառի մը խանութէն մէկ օխայի չափ մոլախնդով խառն անխոն գրաւած է։

—Ռոտոսդօյէն Հոֆֆէրի ուղղեալ հանդարիր մը շնորհակալութիւն կը յայտնէ տեղւոյն հաշուակալ Իպրահիմէֆ'ի բարւոք պաշտօնավարութեան համար։

—Պոլչքի տօնավաճառն, որ ամեն տարի օգոստոսի 13ին տեղի կունենայ Դրքբիլիսէի շրջակայ Սէրայ գիւղաքաղաքին մէջ, վերջերս տեղի ունեցեր և ութ օր տեւեր է։ Այս տարի, նախորդ տարիներէն աւելի առեւտուր եղեր է։

—Բիսէն կը գրեն թէ Իզմիրէն անդ գնացող ուղեւորաց համար զգուշական միջոցներ ձեռք առնուած չլինելուն, ծաղկան՝ որ սաստկապէս կը ճարակի յիզմիր՝ փոխանցուեր է նաեւ ի Բիռաս։

—Ադրիանուպոլոյ Տէֆդէրը Խագանիի անօրէն եւ տեղւոյն արքունի կալուածոց յանձնաժողովոյ դեր-Նախագահ Միւֆիտ պէյ նախընթաց օր մայրաքաղաքս եկաւ ուր պիտի մնայ մէկ քանի օր։

—Ռուսական ընդհ. հիւպատոս Պ. Լակովսքի որ Բեռլսուրի դնացած էր իւր որդին համալսարան դնելու համար, մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

—Քաղաքապետութեան մէջքդուսքին Նաղիմ պէյ ծանրապէս հիւանդ է եւ կը դարմանուի Տր. Միւհլիքի եւ Մոլքաքէսի ձեռամբ։

—Մայրաքաղաքիս վաղեմի բժիշկներէն Տր. Բոյտան մեռաւ երկու օր առաջ։

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՄՈՒՆՔ

Օսմանեան Գուսաներգական Խմբին

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ս. ՊԼՆԼԵԱՆԻ

Զորեքշաբթի գիշեր, Մաքրիգիւղ. ԺԻՐՕՖԼԷ ԺԻՐՕՖԼԱ.

Հինգշաբթի գիշեր, Բերա. ԲԷՄՊԷ ՖԸԶ.

Ուրբաթ ցորեկ, Իսկիւսար. ՕՐՖԷ Օ ԶԱՆՖԷՐ.

Շաբաթ գիշեր Մեծ Կղզի, ԺԻՐՕՖԼԷ ԺԻՐՕՖԼԱ.

Կիրակի ցորեկ Իսկիւսար ԲԷՄՊԷ ԳԸԶ.

Կիրակի գիշեր Գատրգիւղ ՕՐՖԷ Օ ԶԱՆՖԷՐ.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԶԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Զալաթիա, 9 Սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 տարիս Լոնտրայի վրայ	(պանքային)	.....	110 ⅓
3 » » »	(վճռական)	.....	110 ½
3 » Բարիզի »	(պանքային)	.....	22 87 ½
3 » » »	(վճռական)	.....	22 95

Օսմանեան Քոնսոլիտ

			Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Գիտաց. Ս.	Սէրի Գ.	Կ.	15 12
Պրուսայի գոցուածքին վերջը	»	»	15 12
Ռիւսիի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուածքս	»	»	15 11
Բարձրագոյն գին	»	»	15 11
Նուազագոյն »	»	»	15 11
Կէս օրին	»	»	15 11

ԻՍԹԻԳԱԶԼ ՏԱՆԹԻՄ

Երէկ երեկոյ	Գ.	Կ.	36 25
Այս առաւօտ	»		36 25
Կէս օր	»		36 25

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԹԵՐՈՅ

Փոխառութիւն 1858)	Սէրի		22 0
» 1862)			
» 1860)			
» 1863)	»		14
» 1872)			
» 1865)			
» 1869)	»	0	15 11
» 1873)			

ԻՍԼԵՊԻՆԻ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ

Երէկ իրիկուն գոցուածքս ..... (Գ. Կ.) ...)	
Այս առաւոտ. բացուածքս .....)	գործ չինայ
Կէս օրին .....)	

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՔ

Օսմանեան ժ.ԷՆԵՐՔ	Աթպ. Լ.	4	1
Բրքսի ժ.ԷՆԵՐՔ	Գ. Կ. Օսմ.	»	6 30
Պանք տը Դօնս	»	»	5 30
Սօս. Շանժ է վայէօր	»	»	3 25
Թրամուէյ	»	»	322 ½
Բումելի երկսիռուզի	Ֆր.		35 25
Օզդիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»		—
Բանէնթուզի Լաբրիսմի	»		88

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄԻՑ

Օսմանեան ոսկի	ՊՐԼ.	...	100
Ֆրանքնոց	»	...	87 38
Անգլիական ոսկի	»	...	110 30
Բել իմբերիալ	»	...	90 30
Գրիմց	»	...	51 15
Ռուպլի թղթադրամ	»	...	40 09
» արծաթ	»	...	76
Ֆիորին	»	...	— —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	...	108 18
Վենետոց	»	...	103
Հինդնոց	»	...	103
Մէթալիք	»	...	98 20
Թասքիմ	»	...	14 25

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 20 սեպտեմբ. Ժամ 5 վար. 15 երեկոյ

Անգլ. բոնսոլիտ			101 7/16
Օսմ. »	Սէրի Գ.	բացուածքս	13 5/8
» »	»	գոցուածքս	13 5/8
» »	»	Ա.	21 ½
» »	»	Բ.	14
» »	»	Գ.	13 ½
Օթօման 1871			74
Փոխառութիւն 1877			86
Պանք Օթօման			9 ½
Ռուսական փոխառ. 1873			95 5/8
Եգիպտական միաչեալ (իւնիֆիէ)			74 5/8
» առանձին (բրիվիլէժիէ)			98
Տպրա Սանիէ			71 ⅓
Տօմնիալ (փոխառ. Լոչիտ)			94 5/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %			— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 574

Վիէննա, 20 սեպտեմբ. Ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 20
Օսմանեան երկսիռուզի	17

Բարիզ, 20 սեպտեմբ. Ժամ 3 վար. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Լանտի 4 ½ %	108 97 ½
» » 3 %	81 37 ½
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Գ. բացուածքս	13 85
» » » գոցուածքս	13 85
» » » Բ.	13 80
» » » Գ.	13 80
Օսմանեան երկսիռուզի	34 25
» Բէմիի բանէնթուզիք	— —
Պանք Օթօման	492 50
Դրէսի Լիոնէ	568 75
» Ֆոնսիէ	1365
Բաժնետոմս Լիոնի	1258 75
Սուէզի ջրանցք	1990
Ռուսական 5 % 1877 ի	101 ¼
Իտալական Լանտի	98 47 ½
Սպանիական (արտաքին)	67 7/8
Եգիպտական միացեալ	378 75
Բրիոշիթէ Թիւրք	353 75
5 % Հելլենական	360
Զէյք Լոնտրայի վրայ	25 42

Ղ. Փ. ԶՈՐՈՒԻՐԵԱՆ

9 ՂԱԼԱԹԻԱ. ԲՕՄԻՍԻՕՆ ԽԱՆԻ ԴԻՄԱՑ 9

Համպուրկի 292 ՐԴ վիճակահանութեան 3ՐԴ կարգը քաշուած ու դրամատուէնս ծախսուած ու չահուած թիւերը հետեւեալներն ըլլալով ներկայացողաց կը վճարուին անմիջապէս.

4343	4345	25675	25686	25687
28607	29916	29923	32142	33721
33725	33736	33385	36062	36066
36074	36155	36190	36232	36292
40306	40314	40389	40986	41032
41054	41057	42507	42511	53316
53384	67221	67222	80045	80078
80097	83114	83117	83141	

Համպուրկի 6 րդ կարգը հոկտ. 6 ու 7 ըստ եւրոպացւոց պիտի քաշուին ու ½ ը 75 ու ¼ ը 150 զրշ. ոսկեդրամ են։

2121

ԳԱՐԹԱԼԸԵԱՆ ԹՈՒԱԳԱՆՈՒԹԻՒՆ

Որպէս ծանուցուած էր Ազգ. Պարտիզագործարանի Պաշտօնական տեղեկութեանց մէջ, Կեդ. Վարչութեան Պատ. Խառն Ժողովն բարեհաճած էր նկատողութեան առնուլ իմ նոր թուստարանութեան դասագիրքն եւ պատուարժան Ուսսմ. խորհրդոյ յանձնած էր ի քննութիւն եւ ի տնօրինութիւն։

Արդ Ուսսմ. խորհրդոյ որոշման համաձայն, երկու ձեռնհաս մասնագէտք քննելով դասագիրքս յարմար դատած են զայն ի պէտս ազգային դպրոցաց եւ ըստ այնմ տեղեկագրած են կրթական Մեծ. տեսչին կարգել զայն ի շարս վաւերացեալ դասագրոց։

Պարտ անձին կը համարիմ հրապարակաւ խորին շնորհակալութիւն յայտնել թէ՛ կրթական Մեծ տեսչին եւ թէ քննիչ ազնիւ տեարց, որք հաճեցան զնահատել դասագիրքս օգտակար դտնելով զայն յուսումն հայ մանկտւոյն։

Այս առթիւ կը փութամ յայտարարել թէ դասագրքիս գտած ընդունելութենէն քաջալերեալ՝ ի մօտոյ պիտի ձեռնարկեմ հրատարակել այն ընդարձակ թուաբանութիւնն զոր յիշած եմ նոր թուաբանութեանս յառաջաբանին մէջ։

Փափաքելով որ հրատարակեալ դասագիրքս աւելի դիւրամատչելի ըլլայ հասարակաց, այս անգամ զգալի գեղչ մը բրած եմ գնոյն վրայ, այսինքն փոխանակ 10ի կը վաճառուի 7½ դահեկանի։

ԵՐՈՒԱՆԴ Կ. ԳԱՐԹԱԼԸԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԲԱՂԷՇԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Շերֆնոքֆէ» կը շինուի, երթանք, բանինք», կ'ըսեն մեր կողմի գիւղացիներն ու մեր քաղէնն անցնելով գունդագունդ Պոլիս կը դիմեն։ Պանդխտութիւնն իւր մեծ ծաւալին կը հասնի, ու երթալով կը դատարկուին մեր գիւղերն։

—Երկու երեք ամիս է, որ մեր քաղաքի Ծագդկոր թաղէն 25-30 տուն Հայեր զատուեր են Հայաստանեայց եկեղեցիէն ու Կաթոլիկ Հայերու եկեղեցին կը յաճախեն. այս օրեր Պոլիսէն հրաման ալ բերել տուին ասանք, որ իրենց նոր-ֆոնսներն ալ հանուին Հայոց նոր-ֆոնսներու ցուցակէն։

—Մեր վիճակը բաւական նեղ է, ու օրէ օր մեր նոր Վսեմ. Վալի-փաշայի գալուն կը սպասենք. խանութները գոց մնացին մէկ երկու օր, ու իրարանցումներ ալ եղան։

Գանգատանքի բազմաստորագիր գրութիւն մը տուաւ ժողովուրդը մեր Արժ. Տեղապահին, ու պարտուպատշաճ գործողութիւնը խնդրեց, բայց ժողովուրդի խնդիրքը մեռաւ ու բան մը չարժեց իւր գանգատագիրը։

Մեր Արժ. Տեղապահն ուզեց գիւղերը պտտելու երթալ, և ժողովուրդը Առաջնորդարանի մէջ թաղեցաւ ու պնդեց որ քաղաքէն չմեկնի և կարգի դնէ քաղաքի շիտակ գործերը, բայց այս հասարակային խնդիրքի ու բողոքի արդիւնքը ան եղաւ ժողովուրդի համար, որ ֆէլէներ վրայ եկան ու ցրուեցին իր այս գումարումը։ իրաւ է, որ ժողովուրդը ծեծեց Արժ. Տեղապահ հօր փոքրաւորը, որ ֆէլէներ բերաւ իրենց վրայ, բայց Արժ. Տեղապահն ալ գեղերը գնաց։ Մեր գիւղերու գործերն ալ, խօ՛, լաւ չեն. կրօնափոխութիւնը առաջադրութեան մը մէջ կը գտն

վերանորոգմամբ մը ուժ կարօտ էր քանի մը տարիներէ ի վեր։ Եկեղեցւոյն բիւրերը առանց փոփոխութեան մնացած էին շուրջ 55 տարիներ, և այս երկայն միջոցի մէջ բակին ընդարձակ և ամրակիզ պարիսպն ու քարաչէն հաստատութիւնն անվթար կը պահէր չէնքին ամբողջութիւնն ժամանակին աւերմանց դէմ։ Բայց վերջին տարւոյս մէջ մանաւանդ զգալի կը լինէր նորոգութեան մը հարկն և այս պատճառաւ Պոլսէն յատկապէս հրաւիրուած ճարտարապետ մը 300 ոսկւոյ գումարի մը հաշուած է ամբողջ գործն։ այժմէն իսկ ձեռնարկութեան սկսուած է։

Մի և նոյն ժամանակի մէջ կը շարունակուի հին գերեզմանատան պարսպին շինութիւնը քանի մ'անձանց նախաձեռնութեամբ։ յոյժ կարեւոր ձեռնարկութիւն մ'էր այս, քանզի գերեզմանատունն ամէն կողմանէ բաց լինելով ենթակայ կը լինէր զբօսավայր լինելու ամէն անպատշաճութեանց և այցելու մը իրաւամբ տխուր դաղափար կ'ունենար բնակչաց կրօնական զգացմանց նկատմամբ։ Հաղիւ փոքրիկ գումար մը պատրաստուած էր այս գործին համար, այլ ժողովրդեան մանաւանդ կանանց դասուն հաւաքական աշխատութեամբ կը յուսացուի որ եկեղեցւոյ շինութեան հետ աւարտի գերեզմանատան պարիսպն եւս որոյ մէկ մասն բարձրացած է այժմէն։

Ե. Ա.

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

ՈՒՍԹԸԸ, 2 սեպտ.

Քաղաքիս հիւսիսային արեւմտեան կողմը յիսուն արտաարի չափ ընդարձակութիւն ունեցող վանդակապատ տեղ մ'ունի քաղաքն, որ կը դործածուի իբրեւ զբօսավայր զանազան տեսակ խաղերու և հանդէսներու ժամանակ։ Սոյն հանդիսավայր այս տարի մասնաւոր խնամք կը զարդարուի լիսունի չափ երկարական լոյսերով, առատ ջուր և արքիւներով, այլ և այլ դործածութեանց յատուկ շէնքեր կառուցանելով, իբր նախապատրաստութիւն «նոր Անգլիոյ երկրագործական ցուցահանդէսի», որ սկսաւ օգոստոսի 29երորդ օրն և պիտի տեւէ միայն չորս օր։ Հանդիսավայրը մտնելու համար կէս օրէ առաջ կէս տոլար, իսկ կէս օրէ վերջը մէկ քառորդ տոլար մուտք կը պահանջուի ժողովուրդէն, որուն ուժգնութիւնն առ հարիւրը գիւղացի և գիւղաքաղաքացիք են, ցուցահանդէսի մէջ ի տես դրուած հազարաւոր տեսակ գործիքներ տեսնելով ուսումնասիրելու նպատակաւ և յատկապէս քաղաքս եկած։

Ցուցահանդէսը մասնաւոր ընկերութեան մը շահուն համար տեղի կ'ունենայ, որ քսան-չորս տարիներէ ի վեր մեծ զոհողութեամբ, աւելի կամ նուազ վայրերով յաջողած է ամբողջ երկրին ժողովրդեան սիրտերուն մէջ երկրագործութեան յառաջդիմութեան բոցը վառ պահել։ Ամէն տարի, ինչպէս նաև այս տարի հազարաւոր տեսակ անասունք ցոյց կը տրուին, որոց ֆիզիքական կազմութիւնն ամէն տեսակետով կատարելութեան հասած է. բանջարեղէնք, ծաղիկք, երկրագործական անթիւ գործիք և այլ բազմաթիւ ձեռակերտք ի հանդէս բերուած են, որոց իւրաքանչիւրքնել և տեղեկագրէն շատ հեռի պիտի տանի ղժեղ, հետեւապէս մէկ քանի մասնաւոր բաներ նկարագրելով պիտի գոհանանք այս անգամ։

Նախ հարկ է ասել թէ ցուցահանդէսն ամէն օր կ'սկսի ձիարշաւներով, որում կը յաջողէ հիմնելանիւներու արշաւն, սոցա ետ յաջողելով երիտասարդաց ոմանց արագ վազելու մրցումն, որոց բոլորն ալ ըստ կարողութեան և ըստ արդեանց պարգեւներ կ'ստանան ընկերութեան կողմանէ։ Կ'ըսուի թէ ցուցահանդեսներու մէջ դատաւորի պաշտօնն ամենէ աւելի անհանգիստ պաշտօնն է. ոչ ոք կը հաճի դատաւոր կանգնիլ ի մէջ երկու մրցմանց որք գրեթէ հաւասար իրաւունքներ ունին. մին վարձատրելով և միւսը դատապարտելով այն աստիճան կծու քննադատութեանց կ'ենթարկի ցուցահանդէսի դատաւորն, որ շատ անդամ անձնական պատիւ, մինչև իսկ դատաւորի կեանքը վտանգի կ'ենթարկուի. ուստի այս տարի քաղաքիս ցուցահանդէսի դատաւորաց անունները դաղտնի կը պահուին, և ոչ իրենց քննութեանց արդիւնքն հրապարակաւ պիտի տան ժողովրդեան՝ ինչպէս ցարդ սովոր էին ընել, այլ սոցա հակառակ դատաւորք առանձինն պիտի քննեն ամէն ինչ, ինչպէս ամէն անհատ հաւասարապէս կ'ընէ, և վերջը դաղտնապէս միանալով կարծեաց փոխանակութիւն մ'ընելով իրենց վճիռներն պիտի հրատարակեն առանց ստորագրութեան, որպէս զի գիւրագրգիռ ժողովուրդն անհատապէս չի ճանչէ դատաւորը։

Զբօսավայրը մտնող այցելուք առաջին անդամ 17 անձերէ բաղկացեալ նուագածուաց խումբի մը դէմը կը գտնուին, որոց ներդաշնակ եղանակները կը խափանին միայն արջառոց ահռելի ձայներով, խողերու մռնչիւններով և ամբոխին աղմուկներով։ Պարարտ խոզեր հարիւրներով, դէր եղեր բազմաթիւ, կատաղի ցուլեր զոյգ զոյգ, իսկ վսեմ և ազնիւ ձիերու, մատաղ ձիերու, յորկիկներու և երկոտանի անասնոց թիւերը անհամար են։ Պատկառելի եզ մը 2,200 լիտր կը կշռէ կ'ըսուի, իսկ վայրագ խոզ մը 400 լիտր, երկուքն ալ անհաւատալի տձեւ անասուններ։ Այսու ամենայնիւ եղերու և խոզերու ցանկին մէջ թիւ առաջին մրցանակը տարին ի շնորհս իրենց պարարտութեան։

Ցուցահանդէսի մէջ եղած երկրագործական գործիքներու ցանկն յոյժ մեծ է. զանազան տեսակ արօրներ, հնձելու, քաղելու, մաքրելու և ալալու նորահնար գործիքներ պարզապէս սքանչելի են։ Արտերու մէջ ադբ թափելու գործիք, փողոցները մաքրելու գործիք, գետնախնձոր տնկելու, քաղելու և մաքրելու գործիք, մէկ խօսքով երկրագործի մը անհրաժեշտ եղած ամէն տեսակ գործիքներու ամենակատարեալն, որոց շատերն առաջին անդամ ցոյց կը տրուին հասարակութեան։

Հանդիսավայրը փոքրիկ հողմաղաց մ'եւս կայ, որուն պարզութիւնն և դնոյն ածանութիւնը՝ նաեւս դիւրաւ տեղափոխուելու միջոցներուն նայելով, ապագային մեծ ծառայութիւններ ընել կոչուած է մարդկութեան, մանաւանդ անդ ուր ջուր կամ շոգի դտնել կարելի չէ։ Վառեակ հանելու գործին որուն նկարագրութիւնը ըրած էինք Աբէ-Եւսի մէջ ուրիշ անդամ, Ցուցահանդէսին մեծ փալ մը կուտար, ի մասնաւորի տիկնանց որք հաւկթներուն ըով հսկելով, վառեակներու կենդանութիւն տանալով և հաւկթի կեղեւը ծակելով դուրս նետուիլը կը դիտէին, և այս կերպով աշխարհք եկած սիրունիկ վառեակներն իրենց փափուկ ձեռաց մէջ առնելով համբոյրներ կը նուիրէին ադոնց, որով կը հաստատուի թէ վառեակաց մէջ իսկ երջանիկ ծնողքներ կը գտնուին։ Այս առթիւ վերստին կը կրկնենք մինչ որ ուրիշ անդամ եւս ըսած ենք թէ վառեակ հանելու գործին կ. Պոլսոյ շրջին յոյժ օգտակար ընել կարելի է, ուստի, այս անդամ ցուցահանդէսի մէջ դրուած ծանուցումէն կը բաղեմք այդ գործիքներու գործարանի հասցէն և գիները որպէս զի փափաքողք օգտին անկէ։ Ահա գործարանին հասցէն. թիւ 90 և 92 Davol Street, Fall river, Mass. (տէրվլ սթրիդ, Ֆոլլրիվր)։ Իսկ գիներն են, 175 հաւկթի պարունակող գործիքն 40 տոլար, 325 հաւկթի համար 65 տոլար, իսկ 600 հաւկթի պարունակող գործիքն 90 տոլար։ Ցաւանի է թէ երկրագործաց արօրները մեր նախահարց հնարած գործիքներն են որոնք երկիրը կը հերկեն եշերու կամ ձիերու միջոցաւ, երկրագործն արօրին հետեւելով և կառավարելով արօրը։ Այս անդամ ցուցահանդէսին մէջ ցոյց դրուած մի արօր հին դրութիւնը բոլորովին կերպարանափոխ ըրած է իւր պարզութեամբ և աշխատութեան խնայողութեամբն, և այս է փոխանակ երկրագործն արօրին հետեւելու, սոյա վրայ կը բազմի և մէկ ձեռաց մէջ ձիերու սանձը, միւս ձեռքով եւս գործիք մը կը բռնէ որով արօրի ուղղութիւնը, խորութիւնը, միանգամայն արօրին բացած փոսերու տարածութիւնը կը կառավարէ շատ դիւրութեամբ, անանկ որ 12 տարեկան տղայ մը կարող կ'ըլլայ գործածել զայն։

Խաղողէ կամ ուրիշ տեսակ պտուղներէ հեղուկն հանելու պարզ եւ գողտրիկ տեսակ տեսակ գործիքներ հանդէս բերուած են որ մեր երկրին նման առատ գինի արտադրող երկրի մը մէջ յոյժ օգտակար եւ շահաւոր պէտք է ըլլան. այնչափ պարզ և դիւրին է արդնոց գործածութիւնը։ Աբէ-Եւսի ընթերցողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք սոյն գործիքներու վրայ։ Սոյն գործիքներու գիներն եւս 15 տոլարէն մինչեւ 80 տոլար են ըստ չափի և ըստ արդեանց։ Երկրագործական ցուցահանդէսի երրորդ հինգշաբթի օրն (եբրէկ) նահանգապետի օր կ'անուանուի. նոյն օր նահանգիս և այլ նահանգաց նահանգապետները հանդիսաւոր կերպով քաղաքս մտան որոց ուրախութիւնը դալուստը 17 թնդանօթներու որոտմամբ և 20 հազարի մօտ բազմութեան հուրբաներով ողջունեցաք։ Հանդիսատեղին վրայ քսան-քսան եւ հինգ հազար երկուք բազմութեան դէմը կանգնելով հակիրճ առնեւսոսութիւն մ'ըրաւ մեր նահանգապետն, որ ուշադրաւ լինելով կը համառօտեմք ասա։ Նահանգապետն ըսաւ ի մէջ այլոց. «Նահանգապետի մը ամենէն նախանձելի իրաւունքն և պարտականութիւնն է ժողովրդեան հետ դէմ առ դէմ խօսիլ և տեսակցիլ։ Դիտէք թէ երկրագործ մը չեմ ես. այլ գիտէք նաեւ թէ բոլոր կեանքս նուիրած եմ երկրագործական գործիքներ հնարելով զգալի եղած պէտքերը լրցնելու. և այս մասին ինչ աստիճան յաջողութիւն գրտած եմ կ'ապացուցանէ նահանգիս մէջ մեր գործարանի արտադրած գործիքներու ընդհանուր կիրառութիւնը։ . . . Մասաչուսեդ նահանգ երկրագործական նահանգ մը չէ այլ եւս. արեւմտեան նահանգները խլեցին այդ փառք մեզմէ. այլ մեր պարծանքը կը յիշեմք թէ արեւմտեան բարեբեր վայրերն հերկելու, ցանելու և արդիւնաւորելու ամէն տեսակ գործիքներու յառաջդիմութիւնն ոչ թէ միայն արեւմտաք մեզ կը պարտի, այլ եւ բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհ՝ առանց մեր գործիքներու այդ փառաւոր անուանն արժանի չպիտի լինէր. . . . Երկրագործութիւնն անկախութիւն կը նշանակէ. ոչ ոքի ծառայ է նա. մայր երկիրը միայն կը վարձատրէ զինքը, ուրեմն կը ստանայ միայն շնորհ, շնորհ՝ զոր երկրագործը կը հատուցանէ հազարապատիկ իւր կենաց կարողութեան և երջանկութեան վաստակի՝ աշխատութիւն նուիրելով նմա (երկրին)։» Նահանգապետը շարունակելով իւր բեմասացութիւն կ'ըսէ. «. . . Զարմանալի է մինթէ երբ ամենքս կը փափաքիմք մեր կենաց վերջին օրերը բացօթեայ դաշտի մը մէջ ագարակի մը պարկեշտ յարկին ներքեւ՝ մեր սիրոյն և համակրութեանն արժանի համբ անասնոց ընկերութեամբ որոց աբարիչն է մեր իսկ արարիչը, յանձնելով զանոնք մեր խնամոց, մեր մանդեան յատկացեալ, մեր աշխատութեան օժանդակել կոչուած, բնութեան պարգեւած անթիւ ծաղիկներէ չրջապատեալ ապրիլ և մեռնիլ. . . . ։» Ատենախօսաց մէջ կը նշմարուէր նշանաւոր քաղաքագէտ եւ բնիկ Ռ-Իսլոյնի Մր-Բրը Հէր, անդամ ծերակուտի պատմութիւնն ըրաւ. «Անդամ մը բարեկամներէս մի երկրագործի հետ խօսակցութեան միջոցին, ինդրեցի որ իւր դրացի երկրագործին նպաստաւոր քուէ տայ, մի առ մի յիշելով նորա արժանիքներն որուն ի նպաստ կը փաստաբանէիս։ Երկրագործ բարեկամս միօրինակ գլուխը թոթափելով կը մերժէր իմ առաջարկն առանց մասնաւոր առարկութեան. իսկ երբ ստիպեցի բարեկամս պատճառ մը ցոյց տալ որով անարժան կը համարէր իւր դրացի երկրագործը պաշտօնի կոչուիլ, հակառակորդս երկրագործն իւր բոլոր կարողութեամբն աղաղակեց ըսելով. «այն անձ որ իւր խնձորենիներն այնչափ յոռի կը դարմանէ և այլոց չբերնկոր լինելով բոլոր երկրագործաց խնձորենիներուն աւերման պատճառ կը լինի, այն անձին քուէ չեմ տար։» Ուրիշ զուարճալուս առնեսոսս մը ևս որ առնեսոսաց վերջինն եղաւ, այսպէս վերջացուց իւր բեմասացութիւնը. . . . Պատուաբաժան քաղաքացւոց չատերը կ'զգամ թէ կը փափաքին առնեսոսութեանց վերջնական, որպէս զի ազատիթ ունենան հանդիսավայրը դտնուած իրերն ուսումնասիրել. այդ կերպ փափաք ունեցողներուն մէջ առաջին տեղը կը գրաւեմ ես, ուստի առնեսոսութիւնը վերջացած են։ (Ընդհանուր և ծիծաղաշարժ ծափահարութիւնք։) Նշանակութեան արժանի է նաեւ սա պարագայ թէ չորս օրուան հանդէսի ժամանակ և ոչ մի վէճ կամ կռիւ պատահած է ի շնորհս հեծեալ ոստիկանաց, բաց ի մի ծեր երկրագործի դանակոծուելէ որուն հրամայած էր ոստիկանաց մին յառաջ շարժել, և նա իւր ծերութեան պատճառաւ յամրաբար շարժելուն վրայ, սաստկապէս դանակոծած էր զայն յերկիր տապալելով միամիտ ծերն արիւնաթաթախ։ Ժողովուրդն երբ վերահասու եղաւ ցաւալի իրողութեան, մաղ ինաց ոստիկանը կ'ելնէին, բարեբաղդաբար ծերունւոյն վերքը վտանգաւոր չլինելն հաստատեցին երկու բժիշք և այս կերպիւ վերջացաւ ադմուկն որ խիստ մեծ վտանգ մը կ'սպառնար ընկերութեան. ոստիկանն ևս հանդիսավայրէն հեռացուցին հետիոտն, իւր հեծած ձին ուրիշ քաղաքացիի մը տալով և ոստիկանի պաշտօնն յանձնելով անոր։

Մեր նամակը դոցած վայրկենին հանդիսավայրը խառնեալ բազմութիւնը 20,000է աւելի, խումբ խումբ կը մեկնին, երկինքը մթագնած և մեծ տեղատարափի մը ամէն նշանը տրուած լինելուն պատճառաւ, և այս կերպով քաղաքիս Երկրագործական Ցուցահանդէսի չորրորդ և վերջին օրը կ'աւարտի բաղցրիկ յիշատակ մը միայն թողլով մեր երեւակայութեան մէջ. Մինչեւ ցարդ հրատարակուած արդեանց և ծախսուց հաշիւն կ'երեւի թէ Ցուցահանդէսը կարդադրող ընկերութիւնը 10,000 տոլարէ աւելի զուտ շահ ըրած է անցեալ չորս օրուան մէջ, 150-200,000ի մօտ այցելուք գոհ ընելով, արհեստաւորաց խորհուրդներն ընդարձակելով լուսաւորելու, երկրագործութեան բազմօգուտ արուեստը կամ սորա յարդն ընդհանրացնելու և վերջապէս ընդհանուր ժողովրդեան ուժան և զբօսալի հանդէս մը տալու պատճառ լինելով։

Մ. ԹՕՓՃԱՆԷԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՀԻՒՊՍԻՄԵԱՆՑ ԵՒ ՆԵՐՍԱՐԻՆԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ Ի ՄԻՋԱԳԻՒՂ

Հ. Իպսիմեանց և Ներսարինեայ վարժարանի խնամակալութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան թէ՝ վերջապէս ունի ի ձեռին այն ամէն միջոցներն, որք անհրաժեշտ էին վարժարանիս 28րդ տարեշրջանն սկսելու համար։

Վարժարանս հաստատեալ յամին 1860, կ'ընդունի ցերեկեայ աշակերտուհիք և կ'ասանդէ նախնական կրթութիւն և երկրորդական ուսմանց սկզբունքները։

Վարժարանիս ուսմանց ընթացքը կը բաղկանայ ութ տարիներէ, որոնք կը բովանդակին Նախակրթարանի և Ուսումնարանի շրջանները։

Նախակրթարանը կը պարունակէ Ա. Բ. Գ. Դ. Ե. և Զ. տարիներ։

Ուսումնարանը կը պարունակէ Է. և Ը. տարիներ։

Ա.— Իւրաքանչիւր աշակերտուհի ամէն տարի կ'ընդունի իւր տարեկան հարցքրնութեան վկայագիրը։

Բ.— Իւրաքանչիւր աշակերտուհի Նախակրթարանի վկայագիրն ստանալէ վերջ միայն կրնայ մտնել Ուսումնարանի շրջանին մէջ։

Գ.— Ուսումնարանի վկայեալ աշակերտուհի մը կրնայ, իւր վարժութիւն, դասախօսել վարժարանին մէջ որչափ որ ուզէ։

ԾԱՑՏԱԳԻՐ ՈՒՍՄԱՆՑ

ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆ

Կրօնագիտութիւն. — Հայերէն լեզու. Գաղղիերէն լեզու. — Ազգ. պատմութիւն համառօտ. —Ս. գրոց պատմութիւն համառօտ։

Աշխարհագրութիւն համառօտ. —Թուաբանութիւն. —Գծագրութիւն, Գեղեցկագրութիւն։

Գլխաւոր գիտելիք ընդհ. պատմութեան, —Տիեզերագրութիւն. —Բնագիտութեան. — Բնական պատմութեան. — Առողջապահութեան եւ առտնին անտեսութեան։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ

Կրօնագիտութիւն. —Հայերէն լեզու, Գաղղիերէն լեզու։ —Բնական, Ազգային և Ընդհանուր պատմութիւն. — Աշխարհագրութիւն. —Տօմարակալութիւն. —Բնագիտութիւն, Տիեզերագրութիւն, Երկրաչափութիւնն և գրահաշիւ տարեք. —Առողջապահութիւն. — Առտնին անտեսութիւն. —Գծագրութիւն, Գեղեցկագրութիւն։

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Խնամակալ Տիկնայք, քաջ գիտանալով որ ազգին արժանաւոր և իրենց ընտանեաց օգտակար գաւակներ պատրաստելու համար անհրաժեշտ է բարոյական կրթութիւն, աշաւորէջ հսկողութեամբ կ'աշխատին իրենց խնամոց յանձնուած գեղահասակ օրիորդաց սրտին մէջ տպաւորելու առաքինութեան և ազգասիրական սկզբունքները։

ՊԱՏՄԱՆԵՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՈՒԹԵԱՆ

Հաւիսիսմանց եւ Նեկտարինեայ վարժարանի խնամակալութիւնն դրամական կարողութեան ակր աշակերտուհեայ համար պատշաճ քանակութեամբ թոշակ մը սահմանած է։ Աշակերտուհեայ անական թոշակի գինն է առաւել կամ նուազ գումարմը, ծնողաց կարողութեանց համեմատ։ Իսկ ձրիարար պիտի ընդունուին ի վարժարան աղքատ աշակերտուհիք վկայեալ Թաղ. Սարգդոյ կողմանէ։

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ

Հաւիսիսմանց վարժարանին ուսուցչական մարմինը կը կազմեն հայ և օտարազգի հմուտ ուսուցչք եւ վարժուհիք, որոց օժանդակութիւնն խնամակալութիւնս կրնայ ապահովապէս ակնկալել գիշերս մանրերամ աշակերտուհեաց կրթութեան և միանգամայն դաստիարակութեան գործոց երաշխաւորութիւնը։

Վարժարանիս ուսուցչական մարմինը կը բաղկանայ հետեւեալ դասատուներէ. Կրօնագիտութեան դասեր պիտի աւանդուին հմուտ եկեղեցականի մը կողմէ.

Տ. Ս. Թրղեան Ուսուցիչ Հայերէն լեզուի.

Տիկին Գօմբէն Ուսուցչի Գաղղիերէն լեզուի.

Տիկին Ագապի Սարգիսեան Ուս. Ընդհ. եւ ազգ. պատմութեան.

Տ. Միհրան Մօգեան՝ Ուս. Հայ. եւ Գաղղ. լեզուի, Աշխարհագրութեան եւ Թուաբանութեան.

Տ. Խ. Թաշտաճեան Ուս. Գեղագրութեան եւ գծագրութեան.

Ֆրանսացի Տիկին մը, խօսակցութեան, կար ու ձեւի սկզբանց եւ ձեռագործի համար։

Վարժարանիս ուսմանց տարեկան շրջանը սկսած է 1|13 սեպտ. 1887. Խնամակալութիւնս մասնաւոր հսկողութիւն տարած է այս տարւոյս շրջանին մէջ ուսումնարանի աշակերտուհիներ պատրաստել, այժմէն ապաւորէջ հսկողութեան յանձնելով նախակրթարանի երրորդ կարգի աշակերտուհիները։

Ծանօթ. Կրօնագիտութիւնը Հայ լուսաւորչական աշակերտուհեայ համար պարտաւորիչ է։

Մասնաւոր հսկողութիւն ասեղնագործութեան և կարի։

Դաշնակահարութիւն սովրիլ փափաքող աշակերտուհիք պարտին վճարել, իրենց ամսական թոշակէն զատ, երկու արծաթ մէճիտ կանխիկ։

Նոր աշակերտուհի տալ փափաքող ծնողք կրնան ներկայ գտնուիլ Խնամակալուհեայ նիստերուն ամէն երեքշաբթի առաւօտները ժամ 3-4։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒՀԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

ادمان

ԻՏՄԱՆ

ԿԱՄ

ՏԱՃԿԵՐԷՆ

ՄՏԱՄԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ Հրատարակիչ

ՀԱՅ ԳՐԱՇԱՐՇԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Սոյն տաճկերէն ընթերցանութեան գիրքն որ երեք մասերէ կը բաղկանայ, հոչակաւոր Թուրք գրագէտ և Օսմանեան բարձրագոյն վարժարանաց ուսուցիչ Սալի Նազիմ պէյի կողմէ պատրաստուած է ըստ Բէյլիսիէի դրութեան, և որոյ առաջին մասին տպագրութիւնն արդէն սպառած լինելով, երկրորդ տպագրութեան արժանացած է կարեւոր յաւելուածով, այն է՝ գիտուարիմատ բառերուն բացատրութեամբն։

Սոյն դասագիրքն արդէն Օսմանեան, Ցունական և Հրէական վարժարանաց մէջ մուտ գտած է դնահատուելով նոցա կրթական տեսչութիւններէն, և գոհութեամբ կը յիշատակենք թէ մեր Կրթական Տեսչութիւնն եւս արժանապէս դնահատելով և Պատրիարքարանի ենթակայ վաւերելով ներմուծած է զայն ընտրեալ դասագրոց մէջ, իբրեւ օսմանեան ընթերցանութեան մէկ հարիւր դասագիրք մը։

Գինն է Ա. մասին 2 ղրշ. Բ. մասին 2 ու կէս ղրշ. և Գ. մասին 3 ղրշ.։

Տպագրութիւնն յոյժ մաքուր։

Ազգային վարժարանաց համար հարիւրին 20 զեղչ կ'ըլլայ։ 1117 2—3

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՀԱՅԱՐՆԱԿ ԳԱՒԱՌՍ

ՄԱՆՈՒԷԼ Ա. ՄԻՐԱԶԱՆՅԱՆԻ

Բաժանեալ յերիս մասունս

Սոյն երկասիրութիւն որ Սահակ Մեսրոպեան գրական մրցանակի առաջին աստիճանին արժանացաւ, կը վաճառուի ամէն հայ գրավաճառաց քով, և կեդրոնատեղին է Աղուանեան Եղբարց գրատունը, Պոլիս, Զաքմաքճիլար-Եօքուշու, թիւ 31։

Գաւառներէն եղած յանձնարարութիւնք ճշդիւ կը կատարուին։ Գոհացուցիչ զեղչ կը լինի, մանաւանդ աւելի գնողաց համար։

Ա. և Գ. մասերն՝ 8 ական, իսկ Բ. մասը 10 ղրուշ։ 1119 3—3

Ա Զ Դ

ԲՈՊԷՐԹ-ԳՈԼԷՃ

Վարժարանիս նոր Տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտեմբեր 3/15ին։ Գիշերօթիկք կը վճարեն տարեկան 44 ոսկի օսմ., իսկ ցերեկեայ աշակերտք՝ 10 ոսկի օսմ.։ Աւելի տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել ի վարժարանն՝ ի Բուժէլի-Հիսար։ 1076

Հաշուակալութեան և առեւտրական այլ և այլ գիտութեանց մէջ վկայեալ երիտասարդ մը պատրաստ է ազգային վարժարանաց մէջ և մասնաւորաց դասախօսել, այցելութեան երթալ, վաճառականաց տետրակներ բռնել, գոհացուցիչ պայմաններով։ Դիմել Աբէ-Եւսի խմբագրատուն։

1116 4—5

ՄԻ ՔԱՌՈՐԴ ՈՐԿԻ

Կը վճարեմ ֆրանկ-ի կերակնօրեայ մանկավարժական դասախօսութիւնքս բառական ճշդութեամբ դրի առնուլ յանձն առնողին։ Ցանկացողք դիմեցուն են. Բերա, Եաղբեի փողոց, 26։

Դ. ԲԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆՑ

1166 3—4

ՇԱՀԱՒՈՐ Ա.Զ.Դ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Այս անդամ 106րդը պիտի քաշուի յառաջիկայ Եւրոպական հոկտեմբեր 1ին, այսինքն սեպտեմբեր 19ին ըստ Ցունաց։

500 թիւեր պիտի շահին։ Առաջին պարգեւն է՝ **300,000** և երկրորդը՝ **25,000** ֆրանք։

Ասոնցմէ զատ՝ 48 թիւեր եւս մեծ պարգեւներ՝ իսկ մնացեալ 450 թիւերը 400 ական ֆրանք պիտի շահին։

Շահելի դումարին ամբողջն ստանալու իրաւունք ունեցող բաղդատումներն գինն է 5՝ կէսինը 3՝ և մէկ չորրորդինը 2 դահեկան։

Բաց ի ասոնցմէ գնողաց համար ամենէն նպաստաւոր պայմաններով եւս բաղդատումներ հրապարակ հանած եմք, այնպէս որ այլ եւս սոյն վիճահանութեան չմասնակցիլը չարժէր, հետեւեալ պայմաններով.

				դահեկան
5	հատ տարբեր	տարբեր	թիւեր	5
10	»	»	»	10
20	»	»	»	20
50	»	»	»	50

որք շահելի դումարին միայն մէկ հինգերորդն ստանալու իրաւունք ունին։

Գաւառներէն հնչուն դրամի տեղ նամակի ֆրանկ ալ կ'ընդունուի։ Թղթատարի ծախքը դնողին կը վերաբերի։

Դիմել ի Ղալաթիա կամուրջին դլուխը թիւ 33, Դուլգաբերեան Ընկերութեան։ 517

Ա.Զ.Դ

Գ. Տ. Ծանէթոյի դրատունն ի Ղալաթիա կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ յառաջիկայ հինդշաբթի և ուրբաթ 22 և 23 սեպտեմբեր տեղի պիտի ունենայ Պրունսվիկի մեծ-դքութեան շահաւէտ Լոտըրիին կրդ վիճակահանութիւնը։

Մէկ ութերորդ տոմսին գինն 70 ղրշ. մեկ չորրորդ տոմսին գինն է 140 ղրշ.։

Հոկտեմբեր 1ին (Ն. Տ.) տեղի պիտի ունենայ Աբքուսի փոքրանոցին մէջ Բաւմէլիի երկաթուղեաց արժէթղթոց վիճակահանութիւնը։

500 թիւեր անպատճառ պիտի շահին։

Մեծ բաժին 300000 ֆրանք։

Ամբողջ տոմսին գինն է 5 ղրշ. կէս տոմսինը 2, քառորդինը 2։

50 տոմսի ի միասին ի միասին մէկ հինգերորդին իրաւունք ունեցող տոմսին գինն է 60 ղրշ. 25 ինը՝ 30 ղրշ. 10 ինը՝ 12 ղրշ. 5 ինը՝ 6 ղրշ.։

Այս տոմսերէն ունենալ փափաքող անձինք պարտին ժամանակին դիմել դրատունս դրասենեակը։ Գաւառներէն եկած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ 1070

2—3 Ժ. Տ. ԾԱՆԷԹՈՅ

ՏՕՐԹԼՕՌ ՏԻՐԱՆ ՔԱԲԱՄԱՃԻ մասնագէտ մանկարարձ, պատիւ ունի ծանուցանել իւր Արգոյ յանախորդաց թէ՝ իւր բնակութիւնն այս անգամ փոխադրած է Իրերա, Ապանօզ փողոց, թիւ 6։ Ուր պատրաստ է իրեն դիմող հիւանդները դարմանել ամէն օր, յետ միջօրէի, ժամ 3-11 ըստ տանձից։ 1112 10—20

Ա.Զ.Դ

Պատիւ ունիմք ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ մեր արտադրութեանց բազմաթիւ կեղծերը չմնացած լինելով, որոց մեծ մասին $^3/_4$ը դեռ առողջութեան վնասակար նիւթեր են և հասարակութեան կը վաճառուին «Բռնեալք Մարդէլ» անուամբ, մեր չիլերուն եղէկերը փոխեցինք։ Նոր նշանները կարելի է տեսնել մեր դրասենեակն։

Ի դիմաց Բռնեալքի Մարդէլ և Ընկ.

Ժ. Ֆ. ՄԱԳՆԱՄԱՌԱ

Ղալաթիա, Կէօչէ Օղլու խան, 4

928 30—30

ԺԱՆ ԲՕԱԼԻՒ.— ՄԵՆ ԳՈՐՆԱՌԱՆ ԿԱՀԱՒԱՍԵԱՑ, Նոր բաղաքաց Բէթպէի Մեծ փողոց, 127, և ի Գալաթիա-Գաղու, Կալաթայի աշտարակին դիմաց և Եաղբէը փողոցին քով, թիւ 657.— ՄԵՆ ՄԸ ԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՀԱՒԱՍԵԱՑ, Նոր փողոց թիւ 657, 659, 661, 663.— Ամէն տեսակ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ.— ՇԲԵԼԱԿՆԵՐՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ամէն ճաշակաւորութեամբ և կատարելութեամբ. — Ամէն տեսակ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ.— Պրահներու համար ամէն տեսակ օմիցներ, գոնարներ, թիմիթոռներ, ատիներ. — Ամէն տեսակ ՄԱՀԱՃԱԿԱՆՆԵՐ և հազար տեսակ ուրիշ կարասիներ.— ՅԱՆԶՈՂԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ալ կ'ընդունուին, կարճ պայմանաժամի համար.— ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ, ԱԶԱՏԱՆՈՒԹԻՒՆ, ԱԺԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ։ Դիտեցէք Զէփոթեալ ԲՕԱԼԻՒ ԵՂԲԱՐՑ վստահաւոր տան հետ։ 691

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Ինչաթը ասկէրիյէ լաղըմէսի իչիւն մէվգիի միւնագասայա գօնուլան գրրդ պին ատէտ Մարսիլիանէն Ռիչարդ ֆապրիգասը մասամուլաթը թամա վէ մահիյէլիք բիրէմիտինին իլլուլը օն գուզունճը չարչէնպիհէ կիւնին գարարը գաթիսի վէ իրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնդիլաթը իֆրա օլունճաղընտան, թալիպ օլանլարըն խթիհքեամ վէ ինչաթի տաիրէսինէ կէլմէկէրի իլան օլունուր։

7 իլլուլ 1887 1100

Նօ. 6 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Զաթալճա խաթթընտա պուլունան ճիւնուտը ճէնապը Միւլիւքենէ նան թալինաթընըն թապշիրիյէսինէ թալիպ օլանլարըն իլլուլը բուսմինին օն իքինճի ճումա իրթէսի կիւնինէ գարարը գաթիսի վէ իրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնդիլաթը իֆրա վէ գապուլ օլունճաղընտան, թալիպ օլանլարըն խթիհքեամ վէ ինչաթը ասկէրիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէկէրի իլան օլունուր։

5 իլլուլ 1887 1099

Նօ. 5 3—3

ՔՈՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ԾԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ
ԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՐԱՇԱԼԻ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ ՁԻԹԼԻԻ
(ՄԵՐՁ Ի ՊՐՈՒՍԱ)
Պէտերսպուրգ որ Մոսքով

1304 Սէֆէր 11 Թուական կայսերական իրատէով արտօնեալ—Վարձատրեալ Բարիզի, Վիէննայի, Լոնտոնի, Ֆիլատելֆիայի, Անվերսի, Ֆրանքֆորդի ցուցահանդէսներէն։

Ձիթլիի ջուրն, որ Արեւմուտքէն եկող համանման հանքաջուրերէն գերազանց է, շիշերու մէջ կը դրուի ընդ հսկողութեամբ Տր. Արիկեանի, պատուիրակ ի դիմաց առեւտրական Վսեմ Նախարարին։ Մէն մի եղիւեր կրելու է քննիչ բժիշկին ստորագրութիւնը։ Հասարակութիւնը մերժելու է այն ամէն շիշերն որք չեն կրեր Պետութեան այս երաշխաւորութիւնը։

Այս հանքաջուրին յաջողութիւնն ապահովեալ է մարսողական խոցոտկին և լեարդին հիւանդութեանց մէջ, աւազախտի եւ յօդացաւի մէջ։ շաքարախտի և փամիշտային խօթութեանց մէջ։

Ձիթլի չատ ախորժահամ հանքաջուր մ'է, սեղանի համար պատուական ջուր մ'է եւ չատ օգտակար է այն պարագային յուսումնասիրեալ են համանմանակ հիւանդութեանց առեն։ Իրենց ապաղութեան նախանձախնդիր անձինք ջուղեղնեբու, Պէնտերու եւ այլ ջուրերէն նախամեծար պիտի համարին Ձիթլին։

Ձիթլին կը գտնուի մարսողութիւնն և կը կանոնաւորէ միւս բոլոր պաշտօնները։ Շատ օգտակար է նաեւ այն պարագային երբ պիտանով անող մանուկները կամէ կրտրելու է։

Ձիթլիի ջուրը շաբաթն երկու անգամ կը զրկուի աղրիւրէն, այնպէս որ կարելի է վստահ լինիլ թարմ վիճակի մէջ դանելդ ի մթերանոցս։

Կ. Պոլսոյ մէջ կը ծախուի ի կեդրոնատեղին Ընկերութեան, 13, Ճէլալ Պէյ խան, եւ ի Մանիսալդս—Բեբա, Պ. Ալիբրանտի, դեղարան Տէլլա Սուսա, 169—Պոլիս, Պ. Մէկիլի, դեղավաճառ, 24, Եէնի ճամի փողոց։—Ֆ. Թէրմիման, դեղագործ, Ճղալ օղլու, Պարսկական դեսպանատան մօտ—Աշքպաշ, դեղագործ ի Վէզնէճիլէր։—Գալաթիա, Պ. Մավրոգէօ, վաճառական, Մալթէզ փողոց, 34։—Պէշիքթաշ, կեդրոնական դեղարան։—Թէրապիա, Սալա Սրօնօքուլօ։—Պէյօղլուքտէրէ, Սուրիրքի Թէօխարիտի, վաճառական։—Գալաթա գիւղ, դեղարան Լէոնիտա Անթիբա։—Իսկիւսար, Սգավրքի Նուրլրօքուլօ, դեղագործ։

Պարապ շիշերը եւս կ'առնուին։
1054

ԱՔԼՈՐԱԹԵՂԴ
(Խաշ-դուսի)
ԵՒ ՄԱՆԿԱՆՑ ԿԱՊՈՒՏ ՀԱՋ
24 ժամուան մէջ կը բուժի
ՍԲԼՍԻՖԻԲ ՄԱՆԱՐԱՌՈՎ
Քան տարուան յաջողութիւն
ԱՄԵՆԱՋՈՒՌ ԴԵՐՄԱՆ
Այս դեղ վարձատրուած է չատ երկիրներու մէջ եւ Բժշկական ու Դեղագործական ընկերութեանց հաւանութեանն արժանացած։
Արեւելից համար ընդհանուր կեդրոնատեղին է Դեղագործական Մթերանոցը, Ղալաթիա Մեծ փողոց, 35։
671 19—26

Ց. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
Ի ՊԱՅՏԶԷԼ ՀԱՄՈՒԶ
ՅԻՆՆԱՆՁԵԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒՆ Կ. ՊՕԼԻՍՈՒ
Սոյն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենայներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին
ԶԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ
ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն
ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականական եւ
ԱՅՑԵՑՈՒՄՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։
Յաճախորդաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցուրդ վաճառատուն մը Թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօգուչը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամէն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ, գիր, տուփաք, պայուսակ, գրապանակ եւ եւ։
736

ՍԻՆԿԷՐԻ
ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐԸ
Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ բաչա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Ժ. ՆԻԷՏԼԻՆԿԻՐ
Վճարման դիւրութիւն
Զգուշանալ կեղծերէն։
626

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԻՐ
ԲԱՌՏԻՆԱ (Գորսիքա), Բնական հանքաջուր երկաթախառն, թթուային, կազային. ամենազգուշ դարման ընդդէմ արեան տկարութեան, դեղնութեան, տենդի, սուսմաքսի յաւելում, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամէն հիւանդութեանց։
ՀԱՆՐԱՑԻՆ ԲՈԼՈՐ ԶՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ։
Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինաի, 2, Պոլի փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԳԱՌՆԱՎԻԱ եւ ԲԵՌԴԻՐԻԴԻ։ Առա խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիա։ Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ։
621

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿ
ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ
ԱՌԱՌՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆՔ
500 ֆրանքոց 2000 արժէնիրոս բաժանեալ
Հիմնեալ ի Բարիզ 1880 ապրիլին
և Անանուն Ընկերութեան վերածեալ՝ 1881 մայիս 4ին
Կեդրոնատեղի 116, Բրապարակ Լաֆայէդ, Բարիզ

Վարչական խորհուրդ Պ. լը Ակոժոն որ Մոնդող (Ֆէլիքս), տասպետ Պատուոյ Լէգէոնի, նախկին երեսփոխան Պ. Պիւէ (Լէոն) Պ. Դ. Ռոդիվալ (Դ. Ռոդիվալ և ընկ. տասնէն, սեղանաւորք)

Գործեր 1887 ի Տարեշրջանին համար, Պ. Օսման (Վիգդոր) Պ. Պէլիւբ (Լէօ)
ՏՆՕՐԷՆ Պ. Մաթիէօ (Մոռիս)

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿԻՆ նպատակն է առաւելութիւններն են.
Խնայողութիւնն ամենուն դիւրամատչելի ընել։—Փիլ դրամ ունեցողները տէր ընել Բարիզի, Ֆրանսայի քաղաքաց, և Ֆրանսայի Գուէտի Ֆոնսիէին պարտաթղթոց, ամսական 5, 10 կամ 20 Ֆրանքի վճարմամբ։—Խնայողութիւնն հրապուրիչ ընծայել։ Թոյլ տալով գնորդն որ դեռ բոլոր տակը չը վճարած մասնակցի վիճակահանութեան և ստանայ տոկոսներն. միանգամայն ամէն անհանգստութիւն քաշելու, ամսական ստացագրոց դրամն ստանալով իւր իսկ ընակարանին։—

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿԻՆ խնայողական մասուններու ամենէն հանմարեցն է. սա գաղափարին վրայ հիմնեալ է թէ խնայողութիւնն աւելի կարեւորութիւն կուտայ արագապէս հասնելու դիւրակրութեան, եթէ ոչ հարստանալու, քան ստանալու փոքր տոկոս մը վճարեալ գումարներէն։

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿԻՆ խնայողին կ'առաջարկէ երկու միացեալ առաւելութիւններ, պարզեւի հաւանականութիւն և տոկոս։ Ուստի և, 1880էն ի վեր իւր մեռաբերած արժանքն յուսացանէն վեր է. 1886ին ուներ աւելի քան 96 000 յաջախորդ, որոնցմէ շատերը կարեւոր պարգեւներ շահած են։

Ֆրանսական կամ պէլճիական մէկ կամ մէկ քանի պարտաթղթեր գնելու համար, կը բաւէ իւր ներկայացուցչոյն յանձնել առաջին վճարին գումարը. արժէնիրին թիւն անյապաղ կը հաղորդուի գնորդին։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալ
Յ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ Մուսթաֆա փաշա խան, 6, Պոլիս.

Պ. Պ. Միսաք Մօրուքեան եւ ընկ. գործակատարք Իզմիր եւ Չրջակայքը Բասատ Եուսուֆ, Իզմիր. Պ. Յ. Պ. Քալֆոնեան, գործակատար Պրուսայի հանսանդի համար, Իբէք խան, Պրուսա. Պ. Սարգիս Սարգիսեան, գործակատար Լյտրիսի, Խարէրդ. Պ. Յ. Նահապետեան, գործակատար ի Կէշիսլօլու. Պ. Մարտ Դանիէլեան, գործակատար Սմիրնոյ Գարանտիսար. Պ. Զարեհ Ամիրսեան, գործակատար ի Սարդիս. Պ. Պ. Կ. Պօյաճեան և Ընկ., գործակատարք ի Տրապիզոն։ 743

ROB BOYVEAU LAFFECTEUR
Կը բուժէ արեան ապականութենէ յառաջ եկած ամէն հիւանդութիւնները, Խոյլ, ամէն տեսակ վէրքեր, յօդացաւ ևլն ևլն։
ՌՈՊ ՊՈՒԱՅՎՕ—ԼԱՖԷՔԹԷՕՌ
ԻՈՏԻԻՈ ՏԸ ԲՈՌԱՄԻՕՆՈՎ
Կը բուժէ հին և նոր գաղղիական ախտերը, Վէրք, Կեղ, Ուռեցք ևլն ևլն
ի Բարիզ, ժ. Ֆէրրէ, 102, Ռիշիէօ փողոց, յաջորդ ՊՈՒԱՅՎՕ-ԼԱՖԷՔԹԷՕՌ ի և ամէն դեղարանաց մէջ։
J. Ferré, 102, Rue Richelien, Paris 22

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ
Ընդհանուր գործակատար ՀԷՐՄ. ՀԷԼՊԻՆԿ
Կալաթա, Քարանթինա փողոց, թիւ 9
ԼԱԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ
ՇԱՀԱՒԼՑ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԷ
ՏՈՒՆԵՐ, ԹԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԱԿԱՆ
ԳՈՅՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ
566

ՄՈՍ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԼԷՎԷՔՈՒԷ Ը Մ'ԷՔԼԷՔՈՒԷ ԴԷՄ ԲԱՆՈՎ ՂԷՔԻՆՈՎ

Անուանք	Թոնով	Անուանք	Թոնոյ
Քանոքուս	4200	Պիտիքս	3000
Ֆէրոս	4000	Օսարիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէքթիս	3000
Սէսսարիս	3250	Բէրա	300
Թիզա	3250	Լոդիս	800
Մակասլա	3250	Օլինա	800
Մարիսթիս	3250	Նէսիլ	700

Դիմել առ ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՒ և ԸՆԿ.
Ռիթոլլ խան
ՀԷՑՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
541 31, Ճէյմս Սգրիդ, Լիվրբու

ՖՐԷՏ· ԼԷՑԼԱՆՏ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒ Ց
Այժ կանոնաւորապէս կը բռնին ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ Ը Ամերիկեան գծէ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալմանս	2,000	Լէքսանդր	4,500
Ամէրիս	3,000	Մարենկո	4,300
Աբկ	1,300	Մարսարդ	2,500
Գասսանս	3,500	Միլս	2,000
Գորտոնիս	2,200	Նէրս	2,000
Գրամ	2,000	Օթէլլս	5,000
Գէլրս	2,600	Օրլանս	3,000
Դայլիքս	2,500	Ոգրանդ	4,500
Դամէս	2,400	Ոգս	2,000
Դագ	2,000	Բարիթիք	1,200
Գոմ	2,700	Բալերմ	3,200
Տիս	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմին	1,800	Գիգ	2,800
Էրաք	2,600	Իսիթ	4,400
Տրագ	2,600	Իսիալս	3,200
Ֆալքոն	800	Իօլս	3,000
Ֆիս	1,700	Օսմանն	5,500
Ֆլամինկ	1,600	Ամէրս	3,500
Գուլիկ	5,500	Մալերս	4,000
Գիգանտ	2,200	Նարֆա	2,000
Գոզ	1,800	Սիլիս	2,000
Կլասս	2,200	Սորենգ	1,300
Հանկ		Թասս	1,200
Հէր	2,000	Թ. Ռիլլը	3,000
Հիսալկ	3,000	Թիկեր	1,300
Հիւմբերդ	1,200	Թոլես	2,800
Ձիս	2,300	Քանդ	3,600
Ռեյս	2,900	Եէսս	1600
Ռօզ	2,200	Զէրտ	3,000
Լէս	2,000	Զերս	41,0

Քէյս չոգենաւը, Նաւապետ Հէյզ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 7ին և 22ին ասա կ'սպասուի։
Սպասարկութիւն համար ամէն գրասենեակներու։
Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՏՇ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւշիւք Միլլէթ
Խան Ղալաթիա
851

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԷԼԵԱՆ
Ն· ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մ-ՐՍԷԼԷՍ Ը ԲՈՒՆՍ ԳԼԽ- ԿԱՆՈՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԲԱՆՈՎ
Ուղղէք Ը Դրէք Ամերիկեան
Նաւագիէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՒՈՒԹ ԲԸՕՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւշիւք Միլլէթ
Մուհանէ փողոց, Թիւ 14
556

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ Ե.Լ Ռէլլէյ, Կ. Պոլսոյ Ը Օդեսայի
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՆ ՈՐԴԻՒ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2,000	Լէքսանդր	4,500
Ամէրս	3,000	Մարենկո	4,300
Աբկ	1,300	Մարսարդ	2,500
Գասսանս	3,500	Միլս	2,000
Գորտոնիս	2,200	Նէրս	2,000
Գրամ	2,000	Օթէլլս	5,000
Գէլրս	2,600	Օրլանս	3,000
Դայլիքս	2,500	Ոգրանդ	4,500
Դամէս	2,400	Ոգս	2,000
Դագ	2,000	Բարիթիք	1,200
Գոմ	2,700	Բալերմ	3,200
Տիս	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմին	1,800	Գիգ	2,800
Էրաք	2,600	Իսիթ	4,400
Տրագ	2,600	Իսիալս	3,200
Ֆալքոն	800	Իօլս	3,000
Ֆիս	1,700	Օսմանն	5,500
Ֆլամինկ	1,600	Ամէրս	3,500
Գուլիկ	5,500	Մալերս	4,000
Գիգանտ	2,200	Նարֆա	2,000
Գոզ	1,800	Սիլիս	2,000
Կլասս	2,200	Սորենգ	1,300
Հանկ		Թասս	1,200
Հէր	2,000	Թ. Ռիլլը	3,000
Հիսալկ	3,000	Թիկեր	1,300
Հիւմբերդ	1,200	Թոլես	2,800
Ձիս	2,300	Քանդ	3,600
Ռեյս	2,900	Եէսս	1600
Ռօզ	2,200	Զէրտ	3,000
Լէս	2,000	Զերս	41,0

Քէյս չոգենաւը, Նաւապետ Հէյզ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 7ին և 22ին ասա կ'սպասուի։
Սպասարկութիւն համար ամէն գրասենեակներու։
Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՏՇ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւշիւք Միլլէթ
Խան Ղալաթիա
851

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՊՆԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ
ԱՐԻՒՆԵՐԹՈՒԹԵԱՆ
ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ԴԵՂ, ՏՐ. ՈՒԱԴՄԱՆԻ

Շատ քիչ դեղեր կրնան իրենց յաջողութիւնն հաստատել բժշկական այսքան բարձր անուններով, որպէս են. բրոֆ. Տր. Փոն Լանբը, բժիշկ Գերմանիոյ կայսեր, բրոֆ. Փոն Վէնդֆաք, բրոֆ. Շվանցինկիր ի Պերլին, բրոֆ. Փոն Սքանզոնն ի Վիւրցպուրգ, բրոֆ. Փոն Նիէսպանիմ ի Միւնիխ ևն ևն.

Այս վերջինը կը գրէ ինձ, իւր հիւանդանոցին մէջ փորձելէ յետոյ.

«Խնդրեմ տեղեկութիւն տուէք ինձ թէ ո՞ր դիմելու եմ այս աքանչելի դեղէն գնելու համար։»

Վիէննայի Բժշկական Մամուլը կ'ըսէ (1 մարտ 1885).

Տր. Ուադմանի Մաքրողական արժանի է մեծ բժշկաց բաղձանքի յանձնարարութեանց։

Այս Մաքրողական միակ արդիւնքն դեղն է ընդդէմ Պնդութեան։

Մէկ մասնոյի պարունակութեամբ դեղ եթէ ներկարկես սրբանին մէջ, անմիջապէս արտաքնոց կ'երթայ։ Եթէ ազդեցութիւնը չատ զօրեղ կամ արագ է, կարելի է խառնել հարկ եղածին չափ ջուր, որպէս զի կանոնաւորապէս նստի փորը։

Մանկանց համար ջրախառն Մաքրողականը կը բաւէ սովորաբար։

Մանկանց փոխանակ ուրիշներու առաջին առնելու բաղդատմամբ է օրն երկու անգամ հանել փորը։

Արէնդրոս-Ռիւն. Սրբանին մէջ կը խորթեն քիչ մը բաժակ որ թափթփած չլինի ջրախառն Մաքրողական մէջ (ամբողջ ժամ մը, օրը երկու անգամ)։

Շամանական հիւանդութիւնց, Թիֆոֆ, Քոլերայի ևն տանն, մարդ զգուշանալու է ներքին դեղերէ։ Եթէ փորն օրը երկու անգամ եղեւ, լուսադոյն դարմանն է ժամանակ չտալու համար միքրոպներուն որ ծուալին։

Սովորական հիւանդութիւնք. Ներքսարկութիւն մ'ընել ճարչ յետոյ։

Բոլոր տպագրական պարբերոյթց մէջ, Կսմանուած, փախում, ստամոքսի ցաւ, խիթ, չնչեղութիւն, փորին անմիջապէս ելնելը մեծ օգուտ կ'ընէ։ Շատ առատ ճարչ մը յետոյ մարդ ինքզինքը կը գտնէ ներքսարկութեամբ մը և չատ անգամ վտանգաւոր անմարսութեան մը առաջը կ'առնու։ ուղեւորութենէ առաջ և ուղեւորութեան միջոցին, մի մտնար այս հանգիստ դեղը։

Նա որ գլուխ մարդրողական ներքին դեղերու չատ զործածութեան հետեւանքներն և մեծ քանակութեամբ ջուր ներս առնլով յառաջ եկած ադիտարեր արդիւնքները, ինչպէս են ընդարմացում մեծ աղեաց, պնդութիւն, արիւներիսութիւն, պիտի ընտրէ միշտ այս նոր դեղն, որ ազդեցութիւնը նոյն կը մնայ քանի մը տարի վերջն իսկ։

Դեղատանց մէջ կը ծախուի.
1 ամբողջ չիշ 1 մէճիտիէ
1/2 չիշ 1/2 »
1/4 » 1/4 »
Գրեթէ 1/2 մէճիտիէ

Գործարանն նշանն է գրեթէ մը և անունն էդիբէդիներուն և չիշերուն վրայ։

ՏՐ. ՈՒԱԴՄԱՆՆ
Մասնագէտ որովայնի խօթութեանց և կանանց հիւանդութեանց

Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար միակ կեդրոնատեղին է Տր. Նիմէկ, յԱգրիանուպոլիս։—Ի Կ. Պոլիս կը ծախուի Պ. Գասդրիտէսի դեղարանն, Գարաքէօյ թիւ 3 և ի Դեղագործական Մթերանոցն, Մեծ փողոց Ղալաթիոյ, 35, Կայսրան Պէշիրմաչի թըբամաէ յից։

Ծան. Մայդրիխի գատարանն 3000 Ֆրանքի տուգանաց և դատին ծախսուց դատապարտեց Պրուխնման և Գոնսգանդէն խմբագիրներն, այս դեղին դէմ գրած լինելնուն համար։ Պուա-լը-Ֆիւրի վերաքննիչ ատեանը բոլորովին հաստատեց այս վճիռը։
(12 մայիս 1885)։ 979

L'AVENIR DES FAMILLES L'ԱՎԱՂԵՆԻՒ ՏԷ ՖԱՄԻՅԻ
ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԱՊԱԳԱՅՑ
Ապահովագրական Փոխադարձ Ընկերութիւն՝ Դրամագլխոյ վերակազմութեան համար 1880ին կազմեալ՝ ի Լիոն նոտար Միդիթիօ որ Պէլէգի ստացած պայմանագրով
Ընկերութեան կեդրոնատեղին է 61, Ռէբիւպլիք փողոց, 61—Լիոն (Ֆրանսա)

Ապահովագրեալ Դրամագլուխը 53 միլիոն ֆրանք

Մինչեւ ցայսօր եղած վճարմունք են, 1,000,000 ֆրանք

Տարին չորս վճճակահանութիւն՝ Յունվար, Ապրիլ, Յուլիս և Հոկտեմբեր

Վարչական խորհուրդ. Պ. Հիվէլին, բժիշկ ի Լիոն, նախագահ.
Պ. Ալլէին, նախկին մնօրէն, հիմնադիր ընկերութեան, ի Լիոն.
Օտիթիի, նախկին ռազմ. շրջանակի ի Լիոն.
Պոմ, հասարակաց ի Լիոն. Դէլեսարթ կալուածատէր ի Լիոն. Մանդելլ, կալուածատէր ի Լիոն. Ռոթ, հասարակաց ի Լիոն. Ժէնէն, ի Լիոն Մ. ժ. Գաշէն, Տարեւոր ի Լիոն, հաշուեկալ ի Լիոն։

Լ'ԱՎԱՂԵՆԻՒ ՏԷ ՖԱՄԻՅԻ, ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԷՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր ընտանիքներուն, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իւր նպաստաւոր է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխ, կանխավճարներու հաւանականութեամբ։—Մուրհակներ կուտայ թէ՛ի փոխարէն միակ վճարի մը և թէ ամսական հաւասար վճարներու։ (կարելի է տարբերութիւն ամսական մինչեւ մէկ ֆրանքէ ակսեալ)։ Ապահովագրեալներ ունենք որոնք մէկ ֆրանք մը վճարած էին և երկու հարիւր ֆրանք ստացած են։

Վճարմունք կը կատարուին վիճակահանութեամբ, որը երեք ամիսն մանամ մը տեղի կունենան ի կեդրոնատեղին ընկերութեան, ի ներկայութեան վարչական խորհրդին և շահակիցներու, հաղուսական պնդական գործողութեամբ որոս ամէն մարդ կրնայ ստուգել։

Ընկերութեան գործառնութիւնները պէտք չէ շփոթել վիճակահանութեանց հետ ուր տասերը բնաւ արժէք չունին վիճակահանութենէն յետոյ։ Մեր մտ, ընդհանրապէս, ամենուն ալ վճարմունքն ապահովեալ է, քիչ մը կանուխ կամ քիչ մը ուշ, ըստ դիպուածի։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆՈՒԹԻՒՆԵՐ

Ընկերութեանս գործառնութիւնք բաղմագիսի են, ինչպէս Շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոյ ապահովագրութիւն, կորուստեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, լիշաչխատութիւնք և Դպիսամբք փոխառութեանց և Հարատարարուեստից և Վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոյ, Մանկանց համար Օժիտք, Հանգստեան մնասուկ ծերութեան համար, Յիշեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է ենթադրութիւն։

Այս տարբերները ձեռք բերելու համար, Ընկերութիւնս հաստատած է զանազան ապահովներ որոց վճարմունք տեղի կունենան առաւել կամ նուազ մեբձաւոր ժամանակաց մէջ, ըստ բաղձանաց ապահովագրելոյն։

ՍԱԿԱԳԻՆ Ա.

Ամսական 1 ֆրանք, որ վճարուի միայն 60 ամիս, իրաւունք կուտայ 1000 ֆրանքի մուրհակի մը 10 թիւերով որոց ամէնն ալ հետզհետէ կը մասնակցին ամէն բաշխման, մինչեւ ամբողջովին վճարուին 1000 ֆրանքին։ Մարդ կրնայ ստորագրելի այնչափ անգամ 1000 ֆրանքանոց մուրհակի որչափ ամսական վճարէ մէկ ֆրանքնոց։

5 ֆրանքի ամսական բռնի մը, որ 60 ամիս վճարուի, իրաւունք կուտայ, ըստ ընտրութեան ստորագրողին, 5000 ֆրանքի ընկերութեան արժեթղթի մը, կամ մինչեւ 3000 ֆրանքի և Լիոն քաղաքի պարտաթղթի մը, որք կը մասնակցին ամէն վիճակահանութեանց և պարգեւներուն, մինչեւ անգամ 50,000 ֆրանքի բաժնին։

Ի փոխարէն ամսական հինգ ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի, ըստ իւր ընտրութեան
1. 500 ֆրանքի, առանձնաշնորհեալ մուրհակ տասնամեայ որք տարուէ տարի կ'ուեղեան մինչեւ ցվճարումն, կամ
2. 5000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա., կամ վերջապէս
3. 1000 ֆրանքի, Հիմնադրի մուրհակի մէկ տասներորդով։

Դան. Ամենայ տարեշրջանին մէջ հինգերի Մուրհակներն ստացան 80 ֆրանք շահաբաժին, և ներկայ տարեշրջանին մէջ, շահաբաժինը պիտի լինի 100 ֆրանք մէն մի թուղթի վրայ։

Ի փոխարէն ամսական 8 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի
3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և առանձնաշնորհեալ Մուրհակի մը 500 ֆրանքին վերածելի, և տալով տոկոսներ որք երթալով կ'ածին մինչեւ վճարման օրը։

Դան. Կը մնայ միայն ի վճարել 1921 առանձնաշնորհեալ մուրհակ։

Ի փոխարէն ամսական 10 ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի ըստ իւր ընտրութեան.
3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Պարտաթղթի մը, կամ 1877ի Գուէտի Ֆոնսիէին, կամ 1871 ի Վիլլ տը Բառիէն, կամ Վիլլ տը Մառսէյլեն։ (այս երեք արժեթղթերք վճարելի են 400 ֆրանքէն) կամ 1883 ի Օպլիկսիոն Ֆոնսիէռէ մը 500 ֆրանքոց, կամ վերջապէս
5000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Բանամոյի պարտաթղթի մը, շրջաբերութիւն 1883ի։
Վերջապէս, ի փոխարէն ամսական 12 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի.
3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. ինչպէս նաեւ. 1879 ի Ֆոնսիէռ. կամ Գոսիլեանց Օպլիկսիոնի մը, վճարելի 500 ֆրանքի, կամ վերջապէս Իքզէքսէօ Օպլիկսիոնի մը (Գուէտի Ֆոնսիէին հետ միացուած և 1000 ֆրանքէն վճարելի)։

ՍԱԿԱԳԻՆ Բ.

Այս սակագնոյն մէջ, Մուրհակներն 500 ֆրանքէն վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն միայն 25 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կունենան երեք ամիսն անգամ մը վիճակահանութեամբ։—Բռիմներն ամսական են և 2 ֆրանքի. առ առաւելն կը պահանջուին մինչեւ 15 տարի. կը դադրին երբ մուրհակը վաստկի վիճակահանութեան մէջ։

ՍԱԿԱԳԻՆ Գ.

Այս սակագնոյն մէջ, մուրհակք վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն մինչեւ 12 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կունենան ամէն տարի յունվարին, ապրիլին, յուլիսին և Հոկտեմբերին. առաջին երեքն 100 ֆրանքէն և Հոկտեմբերինն 500 ֆրանքէն։—Ամսական բռիմները 2 ֆրանքի են և միայն 50 ամիս վճարելի են։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Լ'ԱՎԱՂԵՆԻՒ ՏԷ ՖԱՄԻՅԻ ապահովագրական ընկերութիւն մ'է հաստատեալ ըստ հրամանագրոյն 1868 յունուար 22ի, և հետեւաբար կը գործէ ընդ հսկողութիւնի պետութեան։ Հեռի լինելով շահագիտման կամ առեւտրական ոեւէ գործէ, ոեւէ վտանգի ենթական չէ։

Իւր գանձած դրամն ընկերութիւնը կը գործածէ Պետական Արժէթղթոց, Գանձոց թուղթերու կամ Պետութեան, քաղաքաց և նահանգաց երաշխաւորութիւնը կրող թուղթերու։ այս գումարը բաւական է ապահովելու համար իւր շրջաբերութեան հանած բոլոր մուրհակներուն վճարումն, այնպէս որ մէն մի ստորագրող բոլորովին ապահով է ստանալու իւր ապահովագրութեանց ամբողջ գումարը։

Տեղեկութեանց և բժշկորոգրութեան համար դիմել առ Պետրոս էֆ. Ամպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40, Պաշէլ-Գալաթա, Պոլիս։ 1081

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
„ՏՕՅԶԸՐ ԼՕՅՏ"
Ի ՊԷՌԼԻՆ
Շահաւոր